

DYARYUSZ

S E Y M U

Wálnego

ELECTIONIS

pod czas

Proci
Świętych, Władcy Brzeskiego
i Łowickiego Szostki

Interregnum

.. de Anno

M DCCXXXIII. d. 25. Aug.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA
im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku

FUW0115120

k-[s druk] 4/86

42

St-344

D-38/95

In termino nāznaczonego przez Seym Convocati-
onis czasu przyſzley Elekcyi odprawił ſię ſo-
lennā Wotywā w Koſciele Farnym S. Jana Kol-
legiūty Wārſzawſkiey, którą celebrował JMć
Xdz Nuncyusz *in praſentia* Xcia JMci Prymaſa,
gdzie Xżę JMć Biſkup Krákowski Lipſki, Imć X.
Biſkup Kujawſki Szembek, Imć X. Biſkup Wileńſki Zienkie-
wicz, Imć X. Biſkup Poznańſki Hozyuſz, Imć X. Biſkup Płocki
Załuſki, Xżę IMć Biſkup Warmińſki Szembek, Imć X. Biſkup
Juſtaniſki Moſzyńſki. Xżę Imć Kaſztellan Krakowſki Wi-
ſniowiecki, Xżę Imć Wda Krakowſki Lubomirſki, Xżę Imć Wda
Sandomirſki Lubomirſki, JchMć PP. Wdowie Trocki Ogińſki,
Sieradzki Szembek, Kaſztellan Trocki Sápichā, Wda Brzeſki
Kujawſki Dąbſki, Kijowſki Potocki, Inowrocławſki Szofdrſki,
Ruſki Xżę Czartoryjſki, Wołyńſki Potocki, Podolſki Humiec-
ki, Lubelſki Tarſo, Bełzki Potocki, Płocki Załuſki, Witeb-
ſki Ogińſki, Mázowiecki Poniatowſki, Chełmińſki Czápſki,
Málboříki Przebendowſki, Ponorſki Czápſki, Czerniechowſki
Totulicki, Kaſztellanowie Poznańſki Kozmińſki, Kałiſki Mićiel-
ſki, Kijowſki Stecki, Lwowſki Uſtrzycki, Lubelſki Soſtyk,
Bełzki Soſtyk, Płocki Podoſki, Czerſki Rudzińſki, Ráwſki
Tarczińſki, Czerniechowſki Gozdzki, Wiſlicki Konarſki, Rá-
donſki Dunin, Zawichoſtſki Borowſki, Wieluńſki Siemiāno-
wſki

A

wiki, Przemyski, Sánocki Morfzyn, Dobrzyński Łáchocki. *Ministri* Marzafek W. Kor. Xżę Kánclerz Litt. Wiśniowiecki, Xżę Podkánclerzy Litt. Czartoryjski, Podkárbi W. Kor. Ossoliński, Podkárbi Litt. Solohub, Marzafek Nádw. Kor. Bielinski, Marzafek Nád. Litt. Xżę Sanguzko, Xdz Sekretarz Załuski, Xdz Sekretarz Litt: Kárp, X. Referendarz Kor. Załuski, Referendarz Kor. Dembowski, Chorąży Kor. Bránicki, Koniuszy Kor. Myślkowski, Koniuszy Litt. Xżę Rádziwił, Kuchmistrz Kor. Cetner, Kuchmistrz Litt. Załuski, Podczasz Kor. Rzewuski, Stolnik Kor. Micielski, Kráyczy Kor. Rzewuski, Stolnik Litt. Sápichá, Podstoli Litt: Borzęcki, Obożny Kor. Ożárovski, Strážnik Kor. Sierákowski, Xdz Pifarz Kor. Ligezá Kurdwanowski, Pifarz Kor. Rzewuski, Łowczy Kor. Mniszech, Łowczy Litt. Szániawski, Chorąży Nád. Kor. Szembek, Regent Koronny Lipski, byli przytomni Kázanie miane przez Imci X. Biskupá Chełmskiego *ex Thematate: Homo Nobilitas abijt in Regionem longinquam accipere sibi Regnum. Materjá Kázania in exordio* tá bytá traktowána, *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a DEO ad Hab: 5. ad imitationem Christi*, ktorego lubo lud pospolity chciał Krolem obrać *Ioan: 15. uniká Christus* od Elekeyi, *fugit in montem solus* cheąc nie z woli ludzkiej, áni z woli swoiey, ále z woli Oycá Przedwiecznego brać Krolestwo; *Pater clarifica Filium. Propezyca.* BOG nám obiera Krolow, do nálezy tylko Elekeyi nálezy, áby ziednoczoná bytá z Elekeyá Boską, á tym samym będzie szczęśliwá. Po ktorým náboženstwie zakończonym Xżę JMé Prymas, JchMé PP. Senatowic, Posłowie y inni poiechali *ad campum Electoralem* y táń stánawszy, JchMé Senatorowic pod Szopę, á JchMé PP. Posłowie ná mieysce funkeyi swoiey przyzwoite událi się, gdzie zabawiwszy przez czas ne náty w lokowaniu po mieyscach swoich JchMéw PP. Posłow ze wszystkich Prowincyi, Ziemi, y Powiatow Jmé P. Maffalski Pifarz Litt. przelżego *immediatę Seymu Convocationis* Marzafek zaściadł *in loco solito* y zágał *hoc sermone.*

MO.

M O W A

Niech się iák cheą chepią lub polerowane, ále mniey Szlachetne Národy, ktorým dziedziczna zbyć smákuie sukcesya, gdzie *pro patribus nati filij* pieluchami ieszcze skrepowáne maiąc ręce *dant jura Quiritibus.* Niech tyśiącznemi kolarámi swoię, adumbruią niewolą, gdzie *vitam idem contulis Imperiumq; dies*, niech się ćieszą nástepney władzy porządkiem, nie zazdrości im bynámniey tego szczęściá *Polka sua sorte* kontentuiąc się, gdzie *Reges non tam nasci, quam fieri* zwykli, ktorých zwierzchności z dobrowolnych chęci poddawšy się *liberi libentius sumus, quam servimus*, zá co nieskończone *potuinnis summo reru arbitro* BOGU czynić dzięki, *Djs grates laudatq; ferre sub nomine eujusgens Polona sumus*, że nas zostáwił *in loco Consilij* zachowuiąc podobno ná ziemi pámiątkę tey wolności, z ktorey pierwszego stworzył człowieka czy też *beatioris saeculi ortum* przez tyśiąc y więcey lát w nástepuiącey Lechá potomności utrzymuiąc, kiedy do tych czas niby owi *primi mortalium* pod łagodnym y miłym rzádem Pánow swoich przez wolną Elekeyá obráných *commissi melioris arbitrio* zostáwališmy, náleżyte *debetur J.O.X. Jméi Prymasowi* podziękowanie, ktory *inconcussi tenens dubio vestigia mundo* nie tylko składa *in sinum* zgromádzoney Rzspolitey *illasam & integerrimam libertatem*, ále rozpędzájąc smutne *Interregni* ćieńcie, *wyprowadza in lucem publicam* powszechney nádzici *auroram solis nuntium*, złożywłszy ná dniu dzisieyšym *Seym Electionis* Krolá, bez ktorego áni my dłużej żyć, áni *corpus Rzspolitey sine capite* dálej *subsistere* nie może, co samá natura *etiam* w nierozumnych kreaturach oczywiście pokázuie, gdy *multis gregibus* *aut maxima corpora praesunt, aut vehementissima praecedit non degener armenta taurus, elephantum excelssimus ducit*, á iákże tak záčna, tak przełonna y gromádna z tak wielu narodow zložoná Rzspolitá obeyć się może, iákó tá gdzieś bytá *sibi quisq; lex, sibi Rex*, záczytá ná tym plácu wolności, gdzie *omnis nobilitas & omnis Latij soboles convenit in unum, quidquid in orbe fuit*, zebráne liczne *patriae lecora*, obroná Chrześcianstwa, náymocnieyšzy mur swobod

Oyczy-

Oczyfitych, poſtrách y pogrom nieprzyiaćioſ torem nobilitatis, że nie trzeba ſię tak dalece pytać, *dij quibus in terris nascuntur inſcripti nomine Regum flores*, treść y eſſencyą ozdób Pańſtwa tego celo nata notataq; nomina gdy upatruie, według zwyczaju y Prawa podnoſząc ſtara Laskę ſchylam głowę in venerationem wſzyſtkich IchMćioſ *ſt diſtinctiſſimum* kaźdego z oſobna cultum, formując dobre augurium Rádom náſzym ſtárożytnoſci przykłądem, która *volucrum linguas* *ſt praeſentis omina penna magnorũ exclamat fata bonorum* z lotu Orſá Oczyfitego, który ná bláſk przyſzłego ſloncá wzbija ſię w gorę, unofząc ſię wolnym *sub libero Iove* popłáwem nieſie ná walecznych bárkach *gloriam gentis*, ſtawa ná zálſzczyt Oczyfityny ná zráżenie poſtronney niecheći *volucrumq; potens* *ſt ſumimis baris geſſurus ſummo tela triſulca Iovi*, ciągná za nim przy niezliczoney potędze *non degeneres aquila* Synowie Koronni, *gens* *ſt campis* *ſt equis* *ſt tuta ſagittis*, Stáwa gońcie Litewſki nieprzeſámaná máiáć tarczę *clipeum truces porrectum in hoſtes* ná zálſzonę *a telis invidis* Sąsiedzkicy nieprzyiaćni, o to w otwár tym polu widziemy *fatis expoſitam* Kroleſtwa náſzego *Coronam*, á w niey gdy ſię lśni, *ut pretiũ ſine pretio* nieofzacowáney wolnoſci kleynot przezcz zrád uſtápic muſzá Kolchickich Skárbow *vigiliae ceuteno lumine*, *centenis oculis* obwárowáne, kiedy przezornego óka Orzeſ Koronny *grandis aquila* rządzága niezwyćięzone ſkrzydła ná zachowánie y obronę *care libertatis*, zaraz *in excubijs* Paſemonſki Rycerz dzielnoſci y męſtwa *mille clipeis armatus* *fortium* uzbroiony z pod tak pilney y mocney ſtráży nie wykrádnie nam pewnie poſtronnych *lavor fortunam imperij*, nie weźmie tego złotego iábka chyba *digniſſimus*, nie uczuie w nim ſmaku *ſaluſ appetitus exirancorum* y te berſo takiego Kándydat od dáne będzie w ręce, któryby w wolnym národzie urodziwſz ſię *ad leue imperium* przyzwyczaiony *languida regnet manu* te po dnieſie *Regium diadema*, ktoremu zálwize *pretioſa libertas*. W ſpániaſtego umyſlu Orle Polſki *volucrum* generoſa propago nie u wodz ſię tylko wláſnych cheći obłowem *privata publicis atq; ponendo bonis*, nie day ſię wábić podeyzrzánym pokármem, ku

ry

ry ói cudzoziemſká prezentowác może ambicyá, pokazując *escam, ut capere*, nie wierz ucukrowánym pongtom iáko więć kiedy *piſcator adornat hamum, ut guſtum perſwadeat moris*, tu te raz twoy lot y żywot, znać ſię trzeba, że to ſą *vitiouſa illa*, żeby ſię zlecić y ulgnáć, nietylko ſędziwą przez tak wiele wieków po obſzernym Kroleſtwa tego buiając Niebem wybieleły cwiczyzná, ále nieznaney do tych czas cnoty kándore *Nobilitatis ales*, rozumiem, że nie zechceſz zábрудzić miſego Bogu y ludziom poprzyſiężoney wiáry, cáſtoſci kándoru óbrzydliwym nie dotrzymánia czernidłem, zápatruie ſię ná nas ſwiat caſy, *conveniunt cuncta ex orbe aquila, ut ſolis mirentur avem*, wyſwieciliby tak wielką zmać *exteri ſoles*, którzy ói te raz wzrok obſudnym nieſzczeroſci obłokiem przyćmić, czy też fałſzywym ludzi uſiſuią pozorem, mieyże ſię ná oſtrożnoſci, á niezápatury ſię ná znikome ſwiáto *ſt geminos ſoles mirari deſinat Orbis*, ázalis nie doználiſmy záloſná *experientia*, że *nunquam ſpectatur impune cometa*, obeyry ſię ieno ná przyrodzone tobie, y zrád przychylnieyſze Domowe ſlonce, á tak upewniam, że w nim przegládając ſię nályci ſię *uſq; ad delicias*, iużce tedy *bonis avibus bona avis* tam zmierzáy y dąży, gdzie przodków cnota ſtáropolſká Praw y wolnoſci zárlwoſć *ſt amor recti* wokowác będzie, poſtępuy Litewſká pogoni chwalebny krok *indifolubili unionis vinculo* ſprzeżoną z Orſem, tam gdzie ſtárożytná poczciwoſć y ſłáwa prowádzic óie będzie, idz *per veſtigia Parum* niezátartą piáſkiem niepámieći drogá, ále znácznym y utorowanym á *Majoribus* traktem, ſtrzeź ſię, áżebyſ ſię nie potknął y nie obraził *ad lapidem offenſionis*, ktore przez niechećnych Sąsiedów máchinacy *sub cinere doſo* záfadzone będzieſz, trzymáy ſię tylko ná wodzy nie zrywając Prawem włożonego obowiaźku, á tak przędzey y bez zádnego błędu *monſtrante lege ad metam votorum* przyſć będziemy mogli, ktore *indignat* nam, áżebyſmy przyſtąpili do obrania Márfzaſká, do ktorego y iá upráſzam *componite mentes ad magnum virtutis opus*.

Tándem IMć P. Máſſalki waióſ pytaiąc ſię, iczeſi ieſt zgo-

dá

da na to, *deputare* do Xcia JMci Prymasa, y upraszac, zeby IchmCPP. Senatorowie, ktorzy *no expleverunt juramentu ad normam* Scymu *Convocationis*, teraz *coram delegatis ex Senatorio Ordine* od Xcia JMci wykonali, a zas Wojewodztwa, ktore jurament pod czas Scymikow *Relationis ad campum Electoralem* odlozily, aby *coram Commissarijs* od siebie *delegandis*; na co *unanimiter contraxerunt*, *allegando*: ze maja Wdztwa swoich Wojewodow, przed ktoremi *satisfacient* obowiazkowi Konstytucyi Scymu Konwokacyjnego o przysiedze; y na tym Imc Pan Marszałek przeszedł seymowy w krotkich slowach Sessya na godzine dzwiazta solwowal.

D. 26. *Augusti*. Ziechawszy się IchmC delegowani *Ordinis Equestris* Poslowie do Kola swego Rycerskiego zagail *hoc sensu* Imc P. Marszałek starey Laski, ze zadna infza rada, ani raka sanare nie moze *vulnera* Praw Rzspolitey, ktoremi nie tylko naydelikatniejszyze wolności *impetunt* machinacye, ale prawie na samo godza serce, bo kazdemu *primum vivens & moriens* bydz powinna Oyczyzna, Narodu swego wolność, ktorey nie gdzie indziey szukac *medelam*, tylko u siebie, samych powinniśmy *segnes rumpentio moras*, y *accelerando* czym przedczy to opus, od ktorego *salus* Oyczyzny y bezpieczenstwo *dependunt*. Zapraszal tedy *ad turnum* glosow, do obrania Marszałka *Electiois*, gdzie rożnie *acclamatum*: osobliwie *de adimplendo juramento* od tych, ktorzy go ieszcze dotad nie czynili, *in quem finem* dla uspokojenia tej kategorii obchodzil Imc P. Marszałek wszystkie *ex ordine* Wojewodztwa y konnotowal, ktore przysiegly, a ktore ieszcze przysiegac maja, ktora konnotacya ze niemaly czas zabrala, solwowal sessya na dziesiatą.

D. 27. *Augusti*. Zagail Sessya *pro consuetudine* Imc P. Marszałek starey Laski z remonstracya, ze iesze kiedy *actio in celeritate consistit*, tedy teraz gdzie idzie o honor casy Oyczyzny, o Prawa y wolności Rzspolitey od przodkow zostawione, gdzie sama pogoda czasu służy, lubo *fulminatrices* odgrazdzia *postroenne nubes*, iednakze *fumus ridebimus ignes*, byliśmy tylko *juxta mentem* przysięgi, ktoraśmy na siebie dobrowolnym przyegli obowiaz-

obowiazkiem *ad unionem* zdania wolności *& votorum* przystapili. Pytal zатыm, ieszei bedzie *assensus*, aby destynowac Kommissarzow do odebrania przysięgi od tych Wdztw, ktore na dniu wczorayszym konnotowal, ze ieszcze nie przysiegly, *subiunxit* zатыm, ze lepiej aby krzeselka za soba nosic kazali Poslowie dla zbliżeniá Kola Rycerskiego, *subsequently* zapraszal do przystapieniá do denominacyi Imci P. Marszałka *Electiois* y *ex turno* dawal glos Wojewodztwu Poznańskiemu, iednak rożne *disceptationes interlocutorie* w rożnych materyach wniesione iako to o mieysca między soba, o sposob Elekcyi przyszlego Marszałka czyli *virum*, czyli *per delegatos*, o ustapieniu Ministrow Dworow Cudzoziemskich z Wárszawy *sub tempus Electiois* y tym podobne kontrowersyje czas zabrawszy, solwowana *in crastinum* Sessya *precise* na 8. godzine z rana.

D. 28. *Aug.* O godzinie 8. z rana zagail Imc P. Marszałek sessya *invitando* Ichmciow od Wdztw do Kola Generalnego delegowanych, aby *per considerationem Status presentis Reipublice*, *per rationem amoris erga Patriam* do Elekcyi Imci P. Marszałka *quam primum* przystapili, y zaraz *eo fine* dal glos *vigore* alternaty Wdztwu Poznańskiemu, y tak chwalebnie IchmC *Delegati* z Regestru przez Ichmciow PP. Rotmistrow Powiatowych czytani *accesserunt* do podania Imci P. Marszałka *Electiois* przez kreski, ktore konnotowal sam Imc Pan Marszałski Marszałek starey Laski, *formando* Kolo przy kazdym Wdztwie dla odbierania kreski, ktore *numerossimo suffragio* dnia dzisieyzego od piąciu Wdztw, to jest Poznańkiego, Krakowskiego, Wileńkiego, Sandomirskiego (w ktorym *intuitu* precedencyi Powiatu Opoczyńskiego oraz *cu praetensione*, aby *virum* ten Powiat dawal swoje *suffragia* na przyszlego Marszałka, wszczęła się była kwestya y *luctu*, ale ta po kontrowersyach uspokojila się:) y od Káliskiego z Powiatami tychże Wdztw na osobę Imci Pana Podkomorzego Poznańkiego *de Domo* Rádzewskiego kreskuiących się posly *vota*: byly także y na osobę Imci P. Starostę Opoczyńskiego *suffragia*, ale te *baclenus in pauciore numero* byly: zanieśli oraz protestacya

cz. Rektore Wdztwa y Powiaty przy kreskowaniu się prze-
ciwko tym, ktorzyby woyską Moskiewskią wazyli się *ad viscera*
Regni infanti Republica sprowadzać y wciągać. *Tandem* sol-
wował sessyą *in crastinum* na godzinę 7. *praeisē.*

D. 29. Aug. Po zagaieniu przez Imci P. Marszałka
starey laski *continuabantur suffragia* na tegoż Imci P. Podkomo-
rzego Poznańskiego *iuxta turnum* Woiewodztw, kto-
re się zgodnie y chwalebnie kreskowały, ile że Imc P. Sta-
rosta Opoczyński *vota* swoje *resudit* na osobę Imci P. Podko-
morzego y *recessit* od konkurencyi.

D. 30. Niedziela *vacat.*

D. 31. Aug. Po zagaieniu sessyi z rana przez Imci P.
Marszałka starey laski *continuabant* Wdztwa, Ziemie y Powia-
ty *per suos delegatos* swoje *suffragia* na Imci P. Podkomorzego
concordissime & *plausibiliter*, zakonczyło tę sessyą Wdztwo
Podlaskie z Ziemiami swymi *cum eodem plausu* & *concordia*
na tegoż Imci P. Podkomorzego Poznańskiego, zaczym sol-
wował *in crastinum.*

Notandum, *superuenit* kwestya między Wdztwem Nowogrodz-
kim y jego Powiatami, że ta partya, ktora *praeisit* przysięgę
super exclusionem cudzoziemca, dawala kreski swoje *ex turno suo*
na tegoż Imci P. Podkomorzego Poznańskiego. *Tandem in*
tractu turni innych Wdztw druga Partya, ktora *praeisit* przy-
sięgę, *superuenit* y dopominala się *similiter*, aby też *deponeret*
swoie *suffragia* na przyzłego Marszałka y przystala *eo intuitu*
Poslow swoich do kosa Generalnego, ale na to odebrali *re-*
sponsum, że nie mogą być *admissi* *vetante lege* konwokacyi Gene-
ralney, tudzież że insze Wdztwa *suum turnu* *continuant*: *exposit iteru*
desiderabant, ażeby po wykonaney przysiędze *admittantur ad fe-*
renda suffragia na to zaszla deklaracya, że po zagaieney dnia
iutrzeyzszego sessyi dołożywszy się do zdania *Ordinis Interme-*
di, nastapi rozolucya, *mediante beneplacito* tych Woiewodztw,
ktore *suum turnum* mieć będą, y tak stojący na koniach za-
okopami *recesserunt*:

D. 1. Septembris. Imc P. Marszałek starey laski zagaił
sessyą,

sessyą, że ponieważ niektorzy Imc Wdztwa Podlaskiego
ielsezce *accurrebant ex turno suo* do podawania Imci P. Marszałka
cum suffragijs suis, przeto aby one *continuent*, dał głos. Szly te-
dy *vota* y od inszych Woiewodztw na tegoż Imci Pana Pod-
komorzego Poznańskiego *secundum turnum suum*: między nie-
ktoremi zaś Woiewodztwy W. X. Litt. jako Brześciańskim,
Mściławskim, y Mińskim, że pozachodziły lukty z racyi
Pułkownikow, tudzież y między Partjami przysięgłemi y
nieprzysięgłemi a biorącemi się *ad ferenda suffragia*, dla tego
praeisit spatijs solwowana sessyą *in crastinum* na godzinę 8.

D. 2da Septembris. Po zagaieney przez starą laskę ses-
syi *continuabantur ordinarie suffragia* na Imci P. Podkomorzego
Poznańskiego *iuxta turnum* Wdztw następujących, po kto-
rych zakonczeniu Wdztwa *cum pracustoditis spatijs* Prowin-
cyi W. X. Litt: *accesserunt* do przysięgi *juxta obloquentia* Scymu
Convocationis, po ktorey wykonaney *deposuerunt vota* swoje na
tegoż Imci P. Marszałka przyszley laski. Po skonczeniu te-
dy *suffragioru eorumdem in uniuersali*, iednostajnie *conclamatum*, *Ur-*
vat y tak zdawał laskę *dilertissimo eloquio* Imc P. Marszałek
starey laski prawdziwie *vigilantissime* pro publico pracuiący no-
wo-obranemu Imci P. Marszałkowi *cum elogijs dotum, qualitatum*
& *meritorum* iego, oraz *cum votis* & *appreciationibus omnium*
prosperitatum Rzspolitey ośobliwie w tym teraz stanie ośiero-
cialcy.

MOWA Imci Pana Massalskiego Pisarza Litt. przy oddawaniu laski.
Jezeli miał niegdys pochwałę z piąciu náyurodziwzych w
Jarcnách fizognomii zebrány zawołanego Teuklesa wykon-
terfektowany obraz kuńsztem, daleko bardziey mamy czym się
zalszczycić z pracy nálezey *ante fidem solis iudiciumq; poli*, kiedy
nie już na tym piasku krzesząc, ale *in tabulis satorum* formując
vivam Regis imaginem z wszelką przornością *desudando*, na niezli-
czone zapatrując się Oyczyzny *decora*, nie ludzką ale *digito*
virtutis Domini w tak wielkiej liczbie kooperujących, gdzie
wolną kázdemu zgodną Elekcyą *libertati* & *eternitati pingendo*,
tak iedną wyrobioną ręką pierwzsy położyliśmy ábrys odda-
wszy

wszy Máriałkowską łaskę Imci P. Podkomor. w którym *veram speciem virtutis* ktoż nie widzi, że jest prawdziwie staropolskiej cnoty idea *et Prototypon*, ktoż nie przyzna, w którym mówię, nie tylko z moicy, ale z całej zgromadzoney Rzypolitey rekbgnicy *vetēris vestigia recti et ductos video mores meliore metallo*, niechęć więcey przydawać ozdob *rudi penicillo* nieposobnego do elegancyi ięzykã, kiedy same na oko wydaia się y na czole stawaia zkompendyowane w sobie W.M.P. *qualitates muneri pares et supra* wyprobowana, na tak wielu funkcyach *activitas*, doznana *in rebus agendis dexteritas ulla labe* niezmazany kandor, więc dlãtak wytokich W.M.P. doskonałości słusnie przypisac mogę to *encomium, quis consilio, quis juris et equi nosse modum melior, quem sic Romana decorent culmini suff. erentis, tantis pectora rebus* przyzwyczajona *ad usus publicos* W.M.P. aplikacyã wykzastować *ad decorem* y przyprowadzić *ad optimam formam* zãczęte dzieło, nieomylnie potrafi doświadczonã w sprawach publicznych *experyencyã, effirmabit de limo* Oyczytsey Ziemi Piãta zãniebãnego *ad similitudinem* wszelkich antecessorow Krolow nãszych, szukãjąc we krwi Polskiej podobnych im do wyrażenia cnot kolorow, ktorých pãmięci *in pectoribus nostris* dãwność *squalore*, nie zatarãã dotãd *invidiosa etustas*, ktorzyby żywy ich portret nošit *a corde non a collo* moribus wyrażony, a teraz *manum de tsbula subtrahendo* doskonalszemu w tsey sztuce metrowi ustępując mi yłca, *lampada trado*, ktorzyby nie tylko *moncat praeceptis*, ale *praeat exemplo*, ażeby w terãznieyszych *Interregni* ciemnościami oświecał, ażebyśmy nic takiego nie uczynili, co *nomen Consilij* mãzac mogło, a zatym gdy cię *ē milibus* w wybranym Máriałku *pridem jura repescunt, aggredere et nostro te redde labori*, odbieray *virgam Directionis* znak z otocy wolności, ktorã przyczyniay, *lustruy, poprawuy, dopełniay, perfekcyonuy limatissimã prudentiã*, wszelkã rostronnością y uwagã, czegokolwiek *ex voto publico* nie dostawać bęzicie, a tak *ultimam* cheicy *exponere manũ* y terminalnã położ liniã, ażeby zakończzone *opus non spiret hostibus*, tylko *solum terrorem, et vibus amorem*. Na ostatek iãko

ście

ście W.M. PP. widzieli maie na kãzde skinienie powolnego, ktorý *cercus in obsequium flesti*, zãwsiże starałem się, tak upraszam, ażebyście starãnia prac dlã Oyczyzny poniešionych *oculati* będac *testes*, dali sprãwiedliwe świãdectwo *in tempore opportuno*, a teraz nie na iãkich twardych marmurach, ale *in gratis pectoribus imprimere* rãczyli *recte factorum gloria meo moriam*.

Tandem Imc Pãn Máriałek nowcy łãski wykonał przysięgę *pro more solito* y podziękował *sublimi sensu*, za konferowane tobie *sacres Directionis offerendo* usilne swoie starãnia *ad usus publicos, ut sit bene Patria*.

MOWA Imci P. Franciszka z Bnienã Radzẽskiego Podkomorzego Poznańskiego, przy odebraniu Łãski na terãznieyszym Sejmie Electionis miana

J. O. J. W. Wielmożni MW. Mciwi Pãnowie y Brãcia: J. Mowic zãczynam, *mediãq, in voce resisto*, mowic zãczynam y milknę; zadumiany nad szczęściem moim y łãskã W.M.M. PP. że mię prywatnego Ziemianina y w domowym cieniu, *quemcunque Rex Magnus laborum finem dedit*, oczekuiãcego, wyprowadzacie *in apricum*, y na tym miejscu służyć łobie kãzecie, na ktorým wielkich ludzi niekiedy *fatiscebat activitas*. Wyznãię M.W.M. Pãnowie niedolã moię, ale wyznãię więcey łãskę W.M.M. Pãnow, *supra merita* y siły moie, *supra gratiarum paritatem*, kiedy iednak *turpe cedere oneri et luctari cum officio*, przyimuię z uniżonym respektem y podziękowaniem łãskę W.M.M. Pãnow. Przyimuię łãskę w ręce moie złożonã, ale przyimuię *contitione subiecti*, tak życie iak usługę moie za rozkazem W.M.M. Pãnow wprowadzãc prãgnãc, abym pãmjetał, że z nich Bogu y Oyczyzie *rationem redditurus*. Pułzczam się na to niezbrodzone trudnościami morze, ale pułzczam przy przezornym sterze zgody y konflicencyi W.M.M. Pãnow y lubo *nil audentius, quã vastum et infidum mare intrare parvo navigio*, ufam iednak w miłosierdziu Boskim

skim, że iako nas providencya iego do tego, czego *inter tota rocellas iactatos* cudotwornie do tych czas unośiła, tak y uczu-
pley łodce moiey pobożności, iż *lauro redimita subibit opta-*
tos puppis artus. Jako zaś dziękuję y W.M.M. P. który *voto*
et affectu prosequeris za brana usługę moję, tak y *ad gloriam*
mentis W.M.M. Pána *quasitam et pariam anhelat*, y Prześwie-
tney Pogoni utorowanym śludem, do mety publicznego u-
szczęśliwienia dążę. *Le zaś multorum manibus grande levatur*
onus, a mniey z wolnym ramięm moim jeżeli pod złożonym
nami nie ciężarem ulegać przydzie, w sukursie do łask y łec
W.M.M. PP. *appello*; którym do usług iego iako życie *consecro*, tak
y *illibatam conscientiam sacrifico.*

Delegował zą tym *egremio* koła Generalnego do Szopy *ad*
Ordinem Senatorium po fześciu Ichmciow *ex Provincia cum de-*
nuntiatione obranego Marszałka *de consensu* całego koła, kto-
ry Ichmci *delegati accesserunt* do Szopy *cum denuntiatione.* Zmię-
dzy których *disertissimé* Imię P. Rogaliński Podsek Wchow-
ski donioś *banc sortem prosperam* Elekcji Imię P. Marszałka
Prześwietnemu Senatowi.

Denuncyacya imieniem Rycerskiego Stanu przez Imię P. Rogalińskie-
go Podsekda Ziemskiego Wschowskiego Posta Wdziwa Halickiego
oswiadczona do Senatu o Elekcji Marszałka.

STawam od Rycerskiego Stanu do Prześwietnego Senatu z
ablegacyą kontentuiący wiadomości, z polą po polsku wy-
rażoney, oddaliśmy łaskę Marszałkowską sprzyjającemi nomi-
nacyi wotami, w ręce Imię P. Podkomorzego Poznańskiego
aktualnie, który wielkimi zasługami, ustawicznymi Rzpoli-
tey y Wdziw funkcjami inklinowane sercá, życzliwe chęci,
Braci komunikował, z tych Woiewodztw, gdzie pierwsze Pol-
skie imię z pod Gniezná z Lechowym Orłem w czystym Praw
y Swobod kándorze prezentuiącym się, wyleciałszy, roz-
pędzoną sławą iak skrzydłami po wolnym buia powietrzu: jest
nádzieiá, że do ręku iego przeladzony szczep wolności wdzię-
czne woniejący zgody, kwiecie tozwinąwszy, frukt y owoc
dobrá Pospolitego, y zgodney Elekcji prawem y konfederá-

cyą opisany wyda y przynieśie, przy wielkiej z Prześwietnym
Senatem J. O. Xcia JMci Prymasa aplikacyi, przez ducha
prawdy, estymacyą wielkości imienia całego świata znáio-
mo, komparacyą y podobieństwem w przeszłych wiekach y
Kronikách nieznanego ani czytanego; y co Orpheusz
lutnią odczwałszy się w polu kámiénie do tancá y radości
pobudziwszy czynił, że się ziednoczyły y mury Tebańskie
reprezentowały, to W.Xcia Mć iako drugi Orpheusz w polu
Elektoralnym sprawuiesz, kiedy konfederacyą poprzysiężoną
na świat cały iak lutnią głośną zabrzmiałszy, niektóre
sercá twarde iak kámiénie y skały czyli *saxa*, z radością do
jedności przyprowadziwszy, z nich postrońnym attrakom kon-
fidencyą dobrze áffektuowaną iak mury prezentuiesz. Czyny
do tego wielką kooperacyą czuśá Praw y Swobod nászych strá-
żá Ichm. PP. Ministrów; mocná twierdzá Ichm. PP. Regimentarzow
nas upewnia, bo káždy widzieć może iak nigdy nieprakty-
kowanym bez Krolewkiego rzádu sposobem w pokoiu w dy-
scyplinie żołnierskiej granic Sármackich strzegá, a zą tym
wszrytkim W.M.M. PP. od Rycerskiego Stanu wszelką wdzię-
czności y podziękowánia ogłasząmy rekognicyą.

Zą tym J. O. Xiążę JMci powinżował *candem Equestri*
Ordini.

MOWA J. O. Xcia JMci Prymasa na Sejmie Electionis, przy
denuncyacyi Marszałka misana.

Nlech to idzie *in censum* powżecznego y publicznego szczę-
ściá, nierozdzielney zgody y jedności *in praconisando* da
BOG *Principe*, kiedy przezáony Stan Rycerski nási W.M. PP.
y Brácia, tak szczęśliwie, tak zgodnie *raro et imitando exem-*
plo obrali zá Marszałka, *summis virtutibus, maximis meritis cla-*
rum et conspicuum. Przyimuie Prześwietny Senat *cum summo*
plausu et jubilo tę wesołą nowinę y zaraz *cum effusione votorum*
Przezácnemu Stanowi Rycerskiemu obranego *et millibus*, tak
godnego Marszałka, winżuie, iako też Marszałkowi tej
funkcyi, ktorá *cum universali assensu pariet Regem, Rempubli-*
cam

ardentissime inuitat Przewacny Stan Rycerski, do iak nayprędz-
szego złączenia się, aby in hac coeuntia & co. donatione Stano-
w Rzeczypospolitey takiego mogliśmy obrac y wykrzyknąc
Krola, któryby był ad satisfactionem externam, ad consolationem in-
ternam, słowem mówiac, aby był omnibus omnia.

Po Mowie delegował ad invitandum do Kofa Rycerskiego Ichm-
ciow trzech Senatorow Imci Pána Káztellána Gnieznień-
skiego, Imci Pána Káztellána Wislickiego, y Imci Pána
Káztellána Smoleńskiego Scypiona y na tym folwowané
sessye in crastinum.

Die 3tia Septembris. Zágail Imc P. Márzafek nowej
laski sessya, a representatione manutentionis Dobra Pospolitego,
unionis pectorum, ile gdy ná Rspolita Sásiedzkie indebitè irruun-
potencye. Zakończył tandem, ze pragnie per turnum Wdztw ob-
chodząc one, miec exploratos sensu, od czego intendunt zacząc, ob-
chodzil tedy kofa Kofa Generalne Imc P. Márzafek in hoc puncto
w którym był assensus Univerfalis, aby náppierwey od Manifest-
solennego zacząc przeciwo tym, którzy wazyli się in secula Re-
publica wprowadzac woyska Moskiewskie y inne; gdy tedy
IMc P. Márzafek accessit do uformowania tego Manifestationi
Projektu, dano znać z Senátu, ze IchMc PP. Senatorowie de-
legati chcą condescendere do Kofa Generalnego ad invitandum
onogo do Senátu, pytal się albowiem Imc P. Márzafek a
sensu univfersali przyięcia Ichmciow PP. Senatorow do Kofa
zawołano do przyięcia IchMciow, tandem Imc P. Márzafek
delegował po dwoch IchMciow z Prowincyi ná wprowadz-
nie IchMciow PP. Senatorow. Wprowadzeni tedy posi-
dali ná krzeslaach między Woiewództwem Poznańskim y K-
kowskim, trzech IchMciow Senatorow. Imc Pán Káztell-
Gnieznieński, Imc P. Káztellán Wislicki y Imc P. Káztell-
Smoleński, po uczynionym kole mieli vota swoje.

MOWA Imci Pána Kastellána Gnieznieńskiego, przy powitaniu
Marszałka Poselskiego, oraz zapraszając go do złączenia z Senatem.

Jezeli kiedy to teraz nie dosięgła wyrokow Boskich repre-
zentuic się ná ošierociaszy Oyczyznie nászey dyspozycya,
ktora tak regit immensam justo moderamine molem, że każdy przy-
znać musi wielowładną ordynacyi Náwyższego rękę, gdy
nie iednego in particulari nie tylko człowieka, ale też & in
Univfersali Państwa y Krolestwa premit, nunquam tamen supprimit.
Doznaliśmy y my ná osobach nászych przez dziewięćdnio-
wą expektatywę, quo metu rożnych przeciwnych ogłosow
zmieszani požadane ex hac officina legum oczekiwaliśmy no-
winy, alicísi po tak wielu sprzykrzonych niepogodach venit
dnia wczorajszego per dignissimos od W. M. PP. nuntios sine
nube dies, kiedy W. M. M. PP. iasnością Przeswietnych imiom
tu ná tym zasiadających mieyscu objaśniali wszelkie prze-
ciwnych postronnych machinacyi ciemności y burzliwe ma-
levolorum swoią iednością rozpedzili chmury, nieporównanych
y niezliczonych staropolskich coot dalszic dowod ku tey
Oyczyznie affektu swego, gdy Dyrektora mieysca tego primo
& indelebili exemplo iednostaynemi obraliscie głofami: niech
temu Pánu, qui commovit per tot miracula W. M. M. PP. in u-
num sensus, na wieczne czasy slynie chwala: ze digito Spiritus
Sancti coadunaw serca y affekta W. MM. PP. za co my od
Starzych Braci W. M. PP. deputowani, nie tylko káždemu
z osobna, ale y wszystkim W. M. PP. powinna niešemy obli-
gacyz, trudno iednak słowy wyrazić, quo affectu J. Ošwieco-
ny Prymas, primus, exemplaris Pater Patria Princeps & Angelus
paci, Crux & meta omnium laborum & afflictionum tę od W. M.
M. PP. in alleviationem serca swego wespól z Przeswietnym
Senatem przyjal nowinę, z tym upewnieniem, że na wiekopom-
ne lata vestrum amabile nomen per magnorum semper curret
ora virosum. Aze w káżdych okkurencyach unius vis fortior,
dlatego y my do spólnych obrad, do tym mocniejszego rá-
tunku Oyczyzny nászey bezpieczniejszego ugruntowania
pokoia

pokoju wzywamy W.M.PP. *magnos in unum sensus* y gdy-
ście *optimū* obrad swych uczynili *passū* przez chwalebna Elekcyę
Marszałką chcieycieź *properare* do szczęśliwego Pana Elekcyi
festino gressu, gdyż *quod datur more, accrescit iactura*, do czego a-
bym y ia długą nie tamował W.M.PP. mową moją, tym kon-
czę, że *semper nocuit rebus differre paratis*.

— MOWA Imci Pana Konarskiego, Kasztelana Wiśkie-
go, miana w Kole Rycerskim in Campo Electorali będąc z Se-
natiu delegatus do zapraszania Equestris Ordinis do złączenia
się z Senatem, die 3. Septembris w Warszawie.

Jaśnie Wielmożni Nasi Wielce Mści Panowie y Bracia.

KToż tak niewdzięcznego serca y tak zakamiałych ust
znalazłby się w tej Ojczyźnie z Patriotow, ażeby *Autori-
pacis & unionis* y cudownemu zawsze w miłosierdziu swoim ku
Bogu dziękować całym sercem nie miał za tak niespo-
dziewane, a przecieź dla Ojczyzny *szczęśliwe in his primordijs
rerum* w trudnościach naszych sukcesu, kiedy na zazdrość y
na podziw światu całemu, oraz na poprawę dawniejszych
pod czas takowych rewolucyi defektow, już dzisłay na pier-
wszym tygodniu podniesioną y utwierdzoną w Kole Rycer-
skim cieszymy się Laską. Niechayże będą naprzod niekoń-
czone po wszystkie wieki iako najgłębsze Bogu dzięki, że
nas y pod tak okropne Rzpltey czasy, gdzie *naves vicina cocunt
tempestatemq; minantur*, łaskawie y swobodnie *ad meridiem* dal-
szych szczęśliwości naszych prowadzić raczy. Winszuie y
Tobie Jaśnie W. Prześwietnego Koła Rycerskiego Mści Pa-
nie Marszałku *hos supremos* w całej Rzpltey *fascis*, do
których ofobliwizym Cnot y godności y zasług swoich idąc
zaszczytem, niech ci to *pro summo* będzie *ad seros Nepotes* elo-
gio, *quem populi plausu Procerum quem voce petebas, aspice Roma
virum*. Y choćbyś żadney inżey w Rzpltey, *& in saeculorum
historia* nie miał o sobie pamiętki, ten jeden zaszczyt, y zna-
czniey

cznieysza nad inżych sława niech ci będzie *in avum* głośna,
że bez żadney prawie *suffragiorum* dywizyi, z nieporównaną
wszystkich Braterskich affektow zgodą odebrales Łaskę Mar-
szałkowską, przy ktorey *ad supremam* Imienia twoiego *gloriam*
z podziwieniem mówić się może, *nescio an à multis, an sis ele-
ctus ab uno*: a kiedy już tak Bog uszczęśliwił te początki pu-
blicznych Obrad naszych, *tantaq; seros erudient exempla Nepotes*.
Winszuie y Tobie Prześwietny waleczny Stanie Rycerski, kto-
ry *indeficientis Consilij* iestes *origo, decusq; Imperij, ac prima in
pralia vires* tej pożądany, a dla konserwacyi Ojczyzny Praw,
y swobod naszych upragnioney na zawsze zgody, o którą ic-
żeli staropolską cnotą y dzielnością starać się w jedności bę-
dziemy, Bog nadzieia nasza, że te Cudzoziemskie zawsze na
uymę y zgubę wolności naszej zawzięte zamachy zniszcze-
ią, *tanquam sine fulmine nubes*, zgody zaś y jedności naszej po
całej Europie rozlegający się odgłos, to nieomylnie przynieście
nam skutki, że *concutiet terrore malignas Lechia gentes, implebit
amicas*. Tać to ta jeszcze nie inża jest Polska, która tak
za dawniejszey, iako y za późniejszey, a ofobliwie Piastow
Krolow naszych pamięci gromiła, y brała w pęta nieprzyjaciół
swoich. Jest tej dzielności Polskiej wielka y nie zmazana y tu
w Warszawie w Kaplicy Moskiewskiej pamiętka, co wszystko
Bogu naprzod y niebu na nas zawsze łaskawemu, a przytym
iedyncy szczegulnie zgodzie y jedności staropolskiej przypie-
ścić się powinno, z niezgody zaś y z niesforności naszej, czy
to nayznacznieysze Familie, czyli nayuboższe kondycye co
ucierpiał? *extant* y u nas łamych *tristes fatorum memoria*.
To tedy wszystko y my *ex Intermedio Ordine nostro*, dla tej
kochaney a nam wszystkim miłey Ojczyzny *pro debito amo-
re & obsequio Patrie*, zważając głęboko, że *certum in mora
periculum*, zapraszamy Jaśnie Wielmożnych Waszeciow Na-
szych Wielce MM. Panow y Braci, do iako nayprędzszego
złączenia się z nami, upewniając oraz wszystkich Waszeciow
W. Mciow Panow, że *ponetur labor terrorq; periculi, & vires ade-
runt, si sit concordia, Civas*.

MOWA Imci P. Kastellana Smoleńskiego.

Nie zaduszony nigdy *in commercio* Braterskich affektów y wzajemney ku W.M.W.M.PP. życzliwości pilny y zawsze punktualny *in rehibitione mutui amoris* Senat, oddało dziś W.M.PP. *cum plausu*, co na dniu wczorajszym od nich odebrał *cum júbilo*. Za łaskawą y poufałą *gloriosi operis* denuncyacją nieście przez nasze *è medio sui* deputowanych uprzejme W.M.PP. powinszowanie, uznawa w tak prędkiej, a zgodney tak godnego Marszałka Elekcyi słuszne przyczyny *publici solatii* publiczne ukontentowanie. A iako sercá swoje, do serc W.M.PP. *in estimationem* *et cultum* Rycerskiego Koła *lectissimi*, *dignissimi* *Prasidis* ochotnie łączy, tak do złączenia: Imiemi Obrad publicznych *vultus* *et ora* sociare pragnie, y do tej konjunkcyi *enixis* W.M.PP. zaprasza *volis*.

Podziękował zátym Imc P. Marszałek *nomine* koła Generalnego IchMciom PP. Senatorom.

Czas, który wszystko *in rudera cogit*, wystawia nową w Oyczyźnie naszą scenę, kiedy *faciem* Rzspolitey *Majestate* *Regnantis decoram*, nie dawno pokrywszy kápturem okropnym *pullo texit omnia panno*; widział świat nie bez zádziwienia *Augustam nomine* *Romain*, teraz w swoich ledwo nie zágrzebaną obálinach *miratur* y niciako z naszego násmiewa się niešťczęścia, *jacet suo cum rege Regnum*. Ale że to wyrokow Boskich dzieło, którym sprzeciwiac się *nec fas est, nec posse reor*, milezemy *dama fortuna, ne prasens reminiscencia scindat prateriti cicatricem doloris*, raczej oddawszy *extincto reverentiam sceptro*, stawá Stan Rycerski *in campo Electorali* y biorąc przed się ufundowaną od wickow wolności *praxim* *deliberuie* zgromadzony *quis tanto queat succedere Regi*. Stawá w sferze prawa y sentymentu wolnego *Regum suorum artifex*, zaczyna wspaniałą wákuującego Tronu strukturę y Przeświecnemu doniosł Senatowi, że *mererit auxilium causa communis*, y co do wszystkich należy *participata*

ope

ope *et pari animositate peragendum*. Jákoż nie zawodzi się ná intencyi swojej, kiedy W. MW. PP. *sepositis curulis ad scabellum aequalitatis delegati*, iako chęci y doniesienia náłże wdzigniecznie przyimuiecie, tak chwalebnym jedności duchem Imicniem Przeświecnego Senatu *contribuere* dekláruiecie. Dziękuujemy náležitym respektem, zá przyrzeczoną W. M. PP. kooperacyą, dziękuujemy y słamym W.M.PP. zá podjętą w doniesieniu fatyggę, ápprekacyą y powinszowanie, iednostayne serce *et infracta nomina legum*, ná każdym plácu y mieyscu z W.N.W.PP. *despondendo*, ia zaś *in particulari* łaską y rozkazem Przeświecnego Koła *ad clavum directionis* osadzony, iako biorę *obsequij gloriam* w wykonaniu wszelkich Oyczyzny moicy rozkázow, tak usługę y Przeświecnego Senatu życie y zábiegi moie *immolo*.

Po którym podziękowaniu powrócili do Szopy IchMci PP. Senatorowie, odprowadzeni przez tychże IchMciw delegowanych. Gdy tedy Imc P. Marszałek *invitabat* do złączenia się, IchMci PP. Litewscy o podátku Podymnego znieśienie, a inizego uformowanie dopomináli się *ante omnia*, drudzy IchMci *urgebant* przeczytanie Manifestu. Na tym solwowana *sessya* *in crastinum* na godzinę 7. *in ordine* do złączenia się.

Die 4ta Septembris. Zagil Imc P. Marszałek *sessya* *et representatione solita* teraznieyszego Stanu Rzspolitey, inwitując do iako nayprędzszego *Ordinem Equestrem* złączenia się *cum Ordine Senatorio*, intulitoraz, że iako przy obieraniu iego do Łaski Marszałkowskiej, pozachodziły manifestacye od Przeświecnych Woiewodztw, Ziem y Powiatow. tak są tego manifestu kilka ułożonych projektow, z których aby *desceptate* ieden był nápisany, należy te *librari* projekta: ponowił *iterum* ákceleracyą łączenia się z Senátem, *ex quo* ná dniu wczorajszym IchMciom PP. Senatorowi *nomine* *Senatus* *voia* swoje *invitatoria* *pramiserunt*. Gdy się tedy pytał *de assensu universalis* do łączenia się *reclamarunt* IchMci PP. Litewscy Trockiego y Mińskiego Woiewodztw y Powiátu Lidzkiego *opponendo* *inter-*

refs

refs znieśienia podatku Podymnego w Prowincyi Litew-
kiej, a inszey piący woysku obmyślenia. Trwało o to dłu-
ga lucta przez godzin kilką w dysceptacyách *pro & contra, tan-
dem* zawołano o projekt Manifestu, aby był czytany *etiam*
y w Senacie. Był albowiem ten projekt Manifestu czytany
pod Szopą przez Imci X. Referendarzã Koronnego.

MANIFEST STANOW.

MY RADY Duchowne y Swieckie, tudzież całe Ry-
cerstwo Korony Polskiej y W.X.L. terazniczym
y potomnym wiekom dla pamięci niekuszney im-
prezy do wiadomości podajemy, iż iako zawsze z Nayaśnicy-
szemi Sąsiedzkiemi Potencyami Soiusze, *Pacta*, przyjaźń *religio-
sissime* obserwowaliśmy y przez ostatnią generalną *Omnium Or-
dinum* Konfederacyą *pro nobis & Serenissimis Regibus nostris* w
teyże przyjaźni dotrzymania assekurowaliśmy, tak y teraz *non
studio nocendi* Sąsiadom naszym, bo Bog serc naszych *testis &
Iudex*, ale *usiata & in bucusq; continuata à fastis* Nayaśnicyz-
go Zygmunta Augusta *praxi & in pede ac fundamento* Przy-
wileiów Konstytucyi, *& Paſtorum Convencionum* z Nayaśnicy-
szemi Regnantami naszymi *Conſtitutorum* tu na mieyście zwy-
czayne między Warszawą a Wolą dla obrania sobie wolnemi
y zgodnemi głosami *pro velle nostri* Pana y Krola iako *Gens
libera nulli coacte parere* ziechaliśmy się, gdzie *consilia no-
stra quò ad actum Electionis & statum nostrum pertinentia* pacatè,
nie mając z nikim żadnych intryg y wojny (*propria non alie-
na curando*, zacząwłszy, gdy nas niepſonna doziła wiadomość,
że Woyska Nayaśnicyzney Carowy Imci w Prowincyã Li-
tewską wkroczyły, y daley marsz swoy w Granice Polskie kon-
tynuią, chcąc wolną Elekcyą naszą nigdy niczyicy imprezy y
dependencyi nie podlegającą, *sub leges arbitrij sui* pociągnąc,
ius Cardinalis Electionis zgwałcić, *Pacta*, Soiusze, z nami uczy-
nionc,

nione, tudzież Traktat Prucki zřamać, Oyczyznę naszą *nulli
culpa obnoxiam* zniszczyć, *Pharsalicas acies* zniecić y krwią
niewinną ziemię własną naszą zpluſzczyć, więc *deficiente ul-
terioris patientia alimento* przy naygwałtowniejszey krzywdzie
naszey, przy nayfundamentalniejszych y dotąd przez żadnego
sąsiada nienaruszonych Prawach o wolney Elekcyi przez
Przodkow naszych krwią wyrobionych o niekuszne y nie-
sprawiedliwe w granice nasze tychże woysk Carowy Ieymci
wtargnieni, bez wszelkicy przyczyny kraiu naszego puflo-
szenie, y o inne *violenta attentata* przed Bogiem, całym świa-
tem, y Nayaśnicyszemi Sąsiedzkiemi Monarchiami prote-
stuiemy się oraz przez osobne instrumenta o takowe wio-
lencye do tychże sąsiedzkich Potencyi odezwujemy się, oświad-
czając się z tym, że *non offensive* (uchoway Boże) ale *iure na-
turalis & cuiusvis licita defensionis* przy tychże Prawach kardy-
nalnych y Przywileiách o wolney Elekcyi Krolow Naszych,
iako prawdziwi Przodkow naszych następcy krew, życie, y
fortuny nasze dożyć będziemy, *invocando* na pomoc tego, kro-
regò *iusta ultio prosequitur fontes*, pobłogosławi niewinney y
sprawiedliwey obronie Praw, swobod, wolności y fortun na-
szych, *ultima pro nobis vibrabit fulmina Calum*. A że tak z
Uniwersałow Moskiewskich, iako też *ex voluntari fama* docho-
dzi nas wiadomość, iakoby się taki, czyli tacy z Duchownego
lub Swieckiego Stanu znajdowali, ktorzyby umyślnie woko-
wali też woyska Cudzoziemskie zagraniczne, aby wolną Ele-
kcyą Muszkietami, *oppressyã y Potencyã interturbando*, *deside-
randum tranquillitatis interna & externa statum* znieśli. Więc
takich wyrodkow, *Monstra natura* y prawdziwe *genimina vipe-
rarum in viscera* własney Matki *savientia*, zapiera się też Ma-
tka za własnych Synow nie ma, y owszem ich maże *de li-
bro viventium* w Rodkicy y nieofzacowaney wolności wycho-
wanych, iako niegodnych tak drogiego kleynotu, ktoremu
insidias struunt, odcina ich *tanquam putrida & infecta* piekielney
zawziętości ogniem *membra à corpore Reipublica*, wyrzeka a się
ich

ten tanquam degeneres, y od poczciwych alienos tudzież ad hereditatem spolney Matki nie należących, y jako tych, którzy tak srogą rękę na też Markę targnąć wazyli sie, lub wazyć będą, deklarując ich pro hostibus Patrie, Perduellibus, infamibus & invidicabilibus Capitibus z temi wszystkimi, którzy by się in posterum do nich mieszali, implikowali, y im affystowali directè vel indirectè) jako tych, którzy actu in caput są hostes Oyczyzny wprowadzając w nią hostiles copias, diluvium krwi y też ubogich ludzi minantes & emungentes, obowięzując się na takiego lub takich powstać, Dobra jego y sukcesorow jego, lub ich zaiechać, fisco publico oddać, pravia jednak praemissorum Iudiciali deductione stante Electione in Iudicio Generali Capitulari Regni, post Electionem zaś na przylzłym Seymie Coronationis, z których to, Dobr zkonfiskowanych powinna byź rekompensa obmyślona tym Ichmciom, którzy przez też woyska impiè wprowadzone ruiny, krzywdy y dezolacye patientur Dom pryncypalney rezydencyi takiego lub takich na wieczną pamięć zdrady z ziemią zrownać, ani żadney kiedykolwiek amnestyi, tudzież ad equalitatem powrotu permittere, Zony nawet takich zapisami y prawami swemi bronić się y zaszczycić nie będą mogły. Jeżeliby zaś takowy z Ichmciow Xięży Biskupow znaleźć się mogli, ten à preeminentia, auctoritate & activitate na zjazdach publicznych oddalony byź powinien, prowenta zaś Dobr onego albo ich Biskupich arrestari mają y onemu denegari usq̄ ad decisionem sprawiedliwości conformem, y na taką niegodziwość exemplarem. Y to warując, aby żaden z Ichmciow Xięży Biskupow, y Ichmciow Panow Senatorow Swieckich stante hac turbulento tempore, za granice wyciezdzał, ani nikogo tam nie polytał, sub penis de perduellibus faveis & confiscatione bonorum, ac privatione bonorum, a ci którzy za granicą zostają, aby in spatio czterech niedziel a data presenti powracali, a in quantum nie powroczą, penis superscriptis subjacebunt. Gwoli czemu ten Manifest czyniąc na wszystkie jego obowięzki, piszemy się y podpisujemy, a ktoby się nie podpisał tak z Ichmciow Biskupow, jako też Ichmciow Senatorow.

torow, Ministrow, y Rycerskiego Stanu utriusq̄ Gentis & Status, ten eo ipso pro hoste Patrie censendus erit. Datum in Campo Electorali, między Warszawą a Wolą, die 4. 7bris, 1733.

Ná który zaśzła Uniwersalna zgoda y aby go Ichmci PP. Senatorowie bież żadney salwy podpitali, iakoż następowały podpisy: względem zaś podpisow ab Ordine Equestri aliàs a Delegatis, aby każdy Rotmistrz w Wojewodztwach, Ziemiach, y Powiatach w Kofach swoich Partykularnych odbierał podpisy juxta registrum Delegatorum. Kwestyá zaś interestu Litewskiey Prowincyi zostawioná post regressum do Generalego Kofa z pod Szopy od Senatu: a po przeczytaniu Manifestu w Senacie iterum per Provincias był czytany przez Sekretarza Seymu Electionis, ná który zaśzła Uniwersalna zgoda o podpisach, ktorego resultatam ut supra. Tandem salvo regressu nastąpił offensus przywołania Senátu przez Imci P. Marszałka Ordinis Equestris. Witał tedy disertissime Senat Imci Pán Marszałek, następującą MOWĄ.

Stan Rycerski prawdziwe Lecha Polskiego plemię, Wiary S. sprougnaculum, cud národow, obrona wolności, sława Imienia Polskiego ultra Tanaim & Borysthenem krwią własną turbiująca propago przenosi się z polá do Szopy, ná powitanie twoje J. O. Prymasie z Przeswiecnyim Senatem ingens gloria Dardanorum. Nie chroni przed upałem słońca przyuczonego z natury do niewczalów czoła, ani powieki zmroza prawdziwy Orła Polskiego pullus, przed blaskiem cnot, y godności twoiey wnošili minor Regumq̄ Parens servatorq̄ Quirini, ale przychodzi ná to, aby w Prymacyalney W. XceyMci ošwiadczył żarliwość ku Wierze S. w ktorey urodzony mišosć ku Oyczyźnie, w ktorey wypielegnowány ná icę obronę życie y krew sakryfikujący, constans probet fides amorem, zanoszę powinne wielki Prymasie podziękowanie, zábiegi y starania twoje, żeš nieczytanym w kronikach przykřádem tak srofkáną w ošieroceniu piastował Oyczyznę, że wyznać bezpiecznie może o Princeps servata vocatquem Roma Parentem. Dziękuję, że iako postio archibeatro venarum pulsus indicat, quid intus natura

patitur tam y Oycowska W. Xcey Mći przeczność doćiekszy y zmiarkowawszy, że domowych niechęci iskierki szkodliwym na całą Oyczyznę wybuchnąc miały pożarem w pierwotnych zafomies ię początkach y rozżoznione sercá miłością Oyczynny uspokoiwłszy, *in ara pacis* iako taura wotiva złożyłś prawdziwy tey Oyczynny *Genius tutelans sacer Orbis amor.* Dziękiuie tedy Prześwietnemu Senatowi, że nierozdzielnym z W. Xcey Mći sercē *que vitanda docet, que subeunda ministrat,* że przezorną radą następujące niebezpieczeństwa zbierając zakładá w czynach *momenta aternitatem locutura,* ktorym że y stan Rycerki nie śmiertelną ná sercäch swoich ryświe pamięć, *agit divinis sanctionibus vestris gratias etiam nomine posterorum, quorū consilijs Respublica emendata tradetur,* że zaśieszce nie iestęmy či ludzie, *quos pax tranquilla teneret,* prośi o dalszą interflow publicznych manutencyą *fides vestra prioribus monstrata exemplis, ultercribus demonstretur iudicijs,* kiedy zaś *secreta lege fatorum* zabrał nam BOG Krolá y Pána, o ktorym *aut semper tacendum ne parum dicamus au semper loqui expedit, ne al quando satis dictum putetur,* nie chcąc mieć áni widzieć *acephalam* dżużey Rempubicam. Stáva na dzwięk rozgłoszonych *in valle libertatis* W. X. Mći Uniwersalów, sława w tey utności, że iako zwyczajná Niebios alternata pocięchami przeplata, także y i sprawiedliwości słonce *sparget diem meliori coma* y takiego nam obiaśni Pána, *cujus aspectu timebit, quidquid timeatur, takiego indigitabit Krolá,* z ktorym Wiary S. zelus, Praw y wolności *manutentio,* národu honor, imienia Polkiego sławá, *rediviva consurgent, qua longava sui annositate corrūere.* Do czego áby Prześwietnego Senatu nastąpiła kooperacya, upraszamy WW.MM.PP. *cogitate vestri officij necessitatem, nostrę sollicitudinis vicem eamq, arripite diligentiam, quam de nobis mutuo flagitatis,* á tak za instynktem Ducha Náyświeższego y wipolną złączonych Stánów aplikacyą, *prima qui auspicia dedit, dabit supremum rebus eventum DEVS.*

Po zakończeniu ktorego podziękował J. O. Xżę JMć Prymas *Nomine Senatūs voto pręstantissimo.*

MOWA

MOWA J. O. Xżę JMć Prymas, w złączeniu Stanu Rycerskiego, z Prześwietnym Senatem miana.

Dotąd Rzeczpospolita *in luctu & squallore* śierotwá swego po tak wielkim Krolu, po tak dobrym Pánu *irreparabili damno & prapropero fato* straconym *naufraga;* Sąsiedztwá *exaggitata* dotąd domowemi dyssensyami, sentymentami y diffidencyami rozżargnioná, *dubia & ambigua futurorum eventuum, incerta seris sua,* dopiero teraz przybliża się *ad promontorium bona spei,* y przybiá się *ad portum felicitatis,* dáy BOZE každemu wotiva á každemu *satisfactorie.*

Y iuż pomyslnie zaczynają się *auspicia* požądánego szczęścia, kiedy z Prześwietnym Senatem Przechácy Stan Rycerki *agmine magno, votis & animis* iednoczy się *ductore tam dignissimo* Imći P. Marszałká, który *magnis virtutibus & summis dotibus, os populi meruisse,* ktoremu iako y Przechácnemu Stánowi Rycerskiemu dziękiuie Prześwietny Senát *pro hac desiderata & apprimē* w terażniejszych konjunkturách *opportuna* z sobą *incorporatione.* Już tedy *nihil restat,* tylko *quám enixissime & supplicissime* BOGA Zastępow fatygować y błágć, áby nás *ab externis & vicinis insultibus & invasionibus* zastąpił y zafłonił, żeby nam dáł *Spirium fortitudinis,* ábyśmy *hanc viá cariorem & sanguine pretiosiorē libertatem,* ktorey iest *cardo, basis, fundamentum anima vitalis,* wolná Elekcyá *independenter sine metu externo & metu interno* odpráwić y expedyować mogli. Dufajmy tylko *sine bastatione* w BOGU Miłosierdzia pełnym, że iako dotąd *prodigia Providentię suę* nád Oyczyną nášzą oczywiscie y skutecznie manifestował, y tak w terażniejszym razie nie dá nam upać y wpaść *in opprobrium & subsannationem gentium,* żeby nášz wolny národ, nikomu nic niewinny, nie odkogo nie dependuiący miał poć *sub imperium & voluntatem alienigenarum* Y choćby też iaka *tempestas & violentia iniquę & impię* ná nas nastąpić miała, supplikuię wbić sobie w głowę y serce dáwnych Poláków, ktorem sam *flyszal maxymę*

Dz

y

seruitium, & sedum aliena voluntatis obsequium.

To gdy uważemy mocno y w reflexyą weźmiemy, a przytym *unionem animorum, uniformitatem sensuum* między sobą ustatnowiemy, mogą bezpiecznie affektuować, że nie niemalz tak mocnego, żeby nas ustraszyc, zwalczyć y zwoiować mogło. Y że za pomocą Bożą kiedy *depositis odijs, amulationibus, simultatibus, partialitatibus, dissidentijs* y co tylko nas mieścić może *in charitate mutua* obwiążemy się y w tym tylko dufać będziemy, który jest *dator Regnorum & Regum Elector*, że się wszyscy obroćciemy *in virum unius labij* y takiego Krola obierzemy, któryby był *fidei Sanctae propugnaculum, Sedis Sanctae fulcimen*, Rzeczypospolitey *decus & ornamentum, omnium & cunctorum subsidium & solacium.*

To tedy pro *candore & amore circa conservationem liberatis W. M. M. PP. pro tenuitate mea & fessa annis memoria* powiedzia-wszy, teraz *ad ea, quae necessario proponenda*, przystepuję. *Externa & interna securitas.* *Externam* BOG sprawiedliwy y Miłosierny *super nostram Innocentiam; & iustitia causa Nostrae*, w ktorey powinności bydz *in plena fiducia*, utrzyma, y zachowa, bylebyśmy się *vanis & vagis rumoribus*, ktore ofobliwie pod ten czas *crebrior fama disseminare* zwykła, nie uwodzili, y nieuwierzali y nie mieżali. Zyczyłbym przy tym, aby Rzeczpospolita, teraz *in plenitudine* zostaiąca, iakiekolwiek *genus militiae* postanowila, co *praesentatum* nieraz ná podobnych, iako teraz jest *aktach*, abyśmy *aliquamcunq;* przynajmniey *ad ostentationem* mogli miec *defensionem contra invasores*, y zebyśmy więcey nie byli *in tanto despectu & contempitu* iaki nas teraz potyká. Wczym spodziewam się, że *generosa & heroica pectora* podadzą *promptos & efficaces modos & media.*

Interna zaś *securitas* iako dotąd była *sub hoc Interregno* zupełná, sami W. M. M. PP. dotwiádeczyliście y sinakowaliście w niey, ktora żeby była pewnieyszą, bezpiecznieyszą y doskonałszą, należy Kaptur generalny determinować przy Ich-Mćiach PP. Marszałkach WW y Nauwornych, do ktorego *ex*

Senatu

Senatu wedlug práwa y zwyczáiu upraszam *ex Provincijs NN.* Także *de more & lege*, żeby *exorbitantcy* ktorekolwiek kiedykolwiek y odkogokolwiek *irreperant contra Legem*, y te były konnotowane, żeby mogły bydz naprawione *& ad veterem Legum observantiam* przyprowadzone, do ktorych także *ex* *Senatu* upraszam NN.

Item do ipisania *Pactorum Conventorum* wczesnie upraszam, żeby czas wydzigniony nieprzeszkodził onych ułożeniu, y potym *Nominati & Electi Principis respectus* nie przeszkodził tego wyrazić, co należało *strictè* obserwować.

Imci P. Marszałkowi Pófelkiemu także nalezeć będzie nominować do tych funkcji *ex Equestri Ordine secundum praescriptum Legis.* Co Ich-Mé PP. Deputati ułożą, *producent* całej Rzeczypospolitey, ktora to wszystko *maturabit & concludet.*

Já zaś we wszystkim iako obligacyą y sumnienie moje káże W. M. M. PP. wołą, ułożenie, dyczyż *observabo* y we wszystkim icy *obtemperabo*, z tą zawżze protestacyą y upewnieniem; że *nec ungue aberrabo* w tym, cokolwiek należy do zachowania *Pravá, iedności, równości* y wszelkich W. M. M. PP. rozkazow.

Ktore skonczywszy deputował *ex Senatorio Ordine* do sądow Generalnego Kapturu trzech Senatorow *secundam usum antiquum & Legem*, ktory zaraz *praestiterunt iuramentum*; Koronni przed Xciem Imcią Biskupem Krakowskim, Litewski przed Xciem Imcią Podkanclerzym Litewskim także y Ich-Mé PP. Marszałkowie w Szopie *similiter* Koronni przed koronnym, Litewski przed Litewskim Podkanclerzemi wykonali *iuramenta.* A zaś Imc P. Marszałek *Equestris Ordinis* powrocivszy do Koła Generalnego deputował po czterech *per Provincias* Ichmćiow Sędziow Kapturowych y więcey ná tym solwowana *sessya in crastinum.*

Die 5ta Septembris. Po zagáionej sessyi przez Imci P. Marszałka *Ordinis Equestris suborta questio* respektem Ichmćiow Pánow Sędziow Kapturowych, że niektorzy *ultra numerum lege assignatum* byli naznaczeni, drudzy *excipiebantur* y natym zupeł-zło

zło czasu godzin kilka. Tandem przecię *consensit* Koło na czterech Ichmćow *ex Provincia*. Wykonali tedy ci Ichmć 12. Sędziów Kapturowych przysięgę *in facie* Koła Generalnego, przed Imcią Xdżem Biskupem Kujawskim; jako osobliwym re- gestrem *specificatur*. Ztym solwowana seffya na poniedziałek przy solwowaniu ktorey Imć P. Marszałek *intulit*, aby Wo- jewodztwa, Ziemie y Powiaty po dwoch Ichmćow *é medio sui* do układania *exorbitancyi* Ichmćiom PP. Rotmistrzom swoim podali Delegatow a Ichmć M. W. Rotmistrzowie Imći P. Marszałkowi onych podadzą *in scripto*.

Jchmć PP. Sędziowie Generalnego Kapturu A. 1733.

Z Prowincyi Wielkopolskiej.
Z Senatu Imć Pan Kasztellan Płocki Podołski.
Ex equestri Ordine Imć P. Wolcki Podkomorzy Inowrocławski
Imć P. Męcinski Starosta Wieluński,
Imć P. Sufczyński Podstoli Czercki,
Imć P. Karczewski Pifarz Ziemski Czercki,
Z Prowincyi Małopolskiej
Z Senatu Imć P. Potulicki Wdą Czerniechowski
Ex Equestri Ordine Imć P. Mniszczek Łowczy Koronny
Starosta Sanocki, Imć P. Kurdwanowski Podkomo-
rzy Halički, Imć P. Pogroszewski Podśdek Po-
dołski, Imć P. Sufczyński Pifarz Ziemski Lubelski.
Z Prowincyi Litewskiej.
Z Senatu, Imć P. Oginski Woiewodą Wirebski.
Ex equestri Ordine Imć P. Dombrowski Marszałek Wilko-
miński, Imć P. Okolski Ciwon Trocki, Imć Pan
Nagorski Ciwon. Imć P. Wazyński Starosta Poniński.
Marszałkowie
Imć P. Marszałek W. Kor. Imć P. Marszałek Nádw. Kor.
Xżę Imć Marszałek Nádworthy Litewski.
Ufundował tedy przerzeczony Sąd Generalny Kapturowy w
Pałacu

Pałacu J. W. Imći P. Marszałka W. Kor. jurydykcyą
swoię y napisal Ordynacyą Sądow, *securitatis publicae*, ktora
dnia jutrzeyszego *per sonum tuba* wszędzie promulgabitur.

Die 6ta vacat Niedziela.

Die 7ma Septembris Imć P. Marszałek zagaił *ab invo-
catione Ssismi Nominis MARIAE* iako Regina Polonia, aby *sub
auspicijs* iey dzień dzisieysz y iako Wigilij *Natiuitatis eius* był
użczęśliwiony *prosperitate Consiliorum*, *inuitabat* oraz Koło Ry-
cerskie, ażeby *in hac Sacra feria* iako naygruntowniey raczyło
coadunare animos operando bonum, ut sit bene Patriae. Gdy tedy
chciał *accedere* do denominowania Ichmćow Delegowanych *ad
Pastra Conventa opposuerunt* niektore Wdztwa Prowincyi Litew-
skiej interes swoy Podymnego znieśienia, była tedy kontro-
weriyá przez czas niemały. Tandem Imć P. Marszałek uczy-
nił *insynuacyą*, aby list Cárowy Ieymći był czytany, nie-
ktore tedy Wdztwa *patienter* słuchały tego listu, niektore
zaś *resentiebant* na punkta tego listu, że w sobie *aliquas cru-
ditates* zamyka y niedopuszczały onego czytania. Był także
czytany y Respons od Xćia JMći Prymasa *nomine Ordinum*
napisany ná ten list, ná ktory iako *cum omni civilitate* napi-
sany zażedeł *assensus Universalis*. Potym *expiscabatur* Imć P.
Marszałek *mentem* Wdztw, Ziem y Powiatow we trzech ká-
tegoriyach *per turnum*; wiedney aby da Pan BOG w przyzłá
szrodę Wdztwa, Ziemie, y Powiaty *sub vexillis* raczyły tu
condescendere ad campum Electoralem, w drugiey aby *delegare é
medio Nostri* do tych Ichmćow, którzy na Pragę powynosili
się *cum exposultatione, ut accedant ad unionem nostri*, w trzecięy
aby przystąpić do promulgowania Ichmćow Delegatow tak do
Sądow *exorbitantiarum* iako też *ad Pastra Conventa*, ponieważ
ex Senatorio Ordine iuz są deputowani Ichmć przez J. O. Xćia
JMći Prymasa; w tych tedy kategoriach trwał *turnus* aż nie-
mal *ad occasum solis*, na ktore *uniformiter* zgadzały się Wdztwa,
in parte zaś osobliwie względem przyisćia *cum signis* niektore
Osoby *non assenserunt*. Wdztwa *uide* niektore Prowincyi
Litewskiej swego intereśu znieśienia Podymnego domawiały

się upewnienia na to Imć P. Marszałek *reponbat*, że Krol JMć Francuski deklaruie się *per assecurationem* Imći P. Poffa swego dwuletnią płacą woynku *Virusz, Genis* ze Skárbu swego, to będzie czas pomyślenia *de medio* inlzey płacy po zniszczeniu dymowego.

ASSEKURACYA

Nayiasnieyszego Krola Francuskiego, dana Nayiasnieyszey Rzpltey Polskiej, przez Iasnie Wielmożnego Imći P. MARKWISA de MONTI Ministra Pełnomocnego, Tegoż Krola IMCi.

Jako się od tyle wiekow Nayiasnieysi Krolowie wszelkim staraniem y usiłowaniem manifestowali z tym, że o nic bardziej nie starali się, tylko ażeby Nayiasn: Rzplta Polska zupełną bez żadney dependencyi y uszczerbku swoją cieszyła się Wolnością, tak y Nayiasnieyszy Krol Pan moy, nie tylko iasną y wyraźną deklaracją przeze Mnie Poffa swiego pilną y mocną pomienioney Wolności w nayfundamentalnieyszym punkcie obierania Krola przyobiecał Manutenencyą, ale też żadnego niezaniebął kroku y wszelkich miar tak ochotą swoją iako też y naymocnieyszym Woyska przygotowaniem przez dywersyą zabiegając, ażeby Nayiasn: Rzplta mocą y czynkiem na terażnieyszey Elekcyi naymnieyszego od kogokolwiek Wolności swojej nie odniosła izwanku. Jezeli zaś zgromadzony teraz Szlachetny Narod Polski nie tylko z szufzney Nayiasnieyszego Krola STANISŁAWA

SŁAWA, wyfokich Cnot y zasług ku Oyczyźnie konfideracyi, ale y przez respekt tak ściśsey Krola Pana moiego z tymże Nayiasnieyszym Tęściem swoim kolligacyi, Jegoż wolnemi y zgodnemi głosami na Tron Polski obraćby chcieli, nie tylko wszystkiemi siłami sobie od Pana BOGA pozwolonemi iako nayskuteczniey utrzymywać go deklaruie się, ale też iezeliby Sąsiedzkie Potencye Rzplta z tey okazji zaczepić miały, na aukcyą Nayiasn: Rzeczypospolitey Woyska summy potrzebne z skarbu swego tu zaraz przeze Mnie wypłacić obiecuie: Jezeli zaś iako się według sprawiedliwości spodziewać trzeba Sąsiedzkie Narody po obraniu Nayiasn: Krola STANISŁAWA Rzeczypospolitą iako Prawą swego Panią w pokoju zostawią, przecież iednak na dokument prawdziwego affektu y przyiaźni swojej Nayasn: Krol IMC Francuski, Pan moy, Stanowi Rycerkiemu obiecuie przez dwie lecie od daty Mieśiąca Marca Roku przyzłego 1734. Kontrybucyę przez Konfederacyą Roku 1717. na Regularną zapłatę Woysku w Krolestwie Polskim, Pogłownym, w Wielkim zaś Xięstwie Litewskim Podymnym nazwane, punktualnie zapłacić. Datum die 4. Septembris 1733.

MONTI Posel Nayiasn: Krola IMCi Francuskiego.

Przystąpił zátym Imć Pan Marszałek do Nominacyi *Deleguorum*, ktorych po dwoch z Wdztw y Powiatow delegowano, po ktorych przczytaniu solwowána sessyá na trzodę nágodzinę ordynaryną.

80a Vacat Ztym wszystkim Iehmć *Delegati ad exorbitantias & ad Pačta Conventa* mieli przysięgáć w zámku w

B

Se-

Senatorski y Izbie, ale o to mogli z niektórymi porachodzify
opozycye, aby nie przysiegać y tak odłożono do dnia iutrzey-
żego. *Będzie tych Ichmciow osobliwszy register ich na końcu
tego Dyaryusza*

Die qua Septembris. Po zagaieniu sessyi *intulit* Imć P.
Marzafek respektem kontrowerlyi o przysięgę Ichmciow PP.
Delegatorum ad Pacta Conventa, aby tu w Kole zaśza rezolu-
cyá. Były tedy głosy tak Koronne iako y Prowincyi Litew-
skiej reprezentujące *nullam necessitatem* przysięgi tak poufo-
żeniu iako y przed ułożeniem *Pactorum ex ratione*, że *nulla
lex precipit* o tym, tudzież że wszystkie Punkta *Pactorum Con-
ventorum* *proiectivè* formantur ad *decisionem* & *concertationem*
seu *approbationem* vel *reprobationem* *ordinum* Rzłpolitey, zączym
ná *Proiecta nunquam requiritur* przysięgá. Lubo ná Elekcyi
przeszłego Krola, ktorá była *in scissa Republica* byli obligowa-
ni, aby pod przysięgą pisali *Pacta Conventa*, ale to nie prawo-
dlánás, ile żeśmy się wyprzysięgli cudzoziemcá. *Conclusum*
tedy, że przysięga niepotrzebna *hoc in puncto*. Czytani byli
exposi Ichmć *Deputati* do exorbitancyi, *Tandem* Wdztwa,
które *sub signis* & *vexillis* iako to Wdztwo Poznańskie, Wo-
jewództwo Krakowskie, Wdztwo Káliskie staneły *in campo*. *E-
lectorali*, wyśtały *é medio sui* tak do Xćia JMći Prymasá iako
y do Imći P. Marzafeká *Electiois*, aby *convenire* mogły *ad
Consilia*, tudzież aby *accelerare* raczyły inŝze Wdztwá *cum ve-
xillis*, *ne suta Respublica remorentur*. Wdztwa Prowincyi Li-
tewskiej o swoy projekt względem znieśienia podatku po-
dymnego domawiały się y na tym staneło, áżeby *cum Delega-
tis* Imć P. Marzafek Kóła Rycerskiego *adeat* Xćia JMći
Prymasá *exposcendo*, aby ten projekt *quá inter Rex prasens In-
teregno* ręká swojá podpisał. Zátym Imć P. Marzafek ná-
znaczywłszy miycsće y godzinę siódmá Ichmciom *Deputatom*
ad Pacta Conventa w Zamku w Senatorskiej Izbie á zaś Ich-
mciom *ad exorbitantias* w Izbie Poselskiej nágodzinę ósmá sol-
wował sessyá *in ordine* do złączenia się z Senatem y aby Wo-
jewództwa iuz *cum signis* podstapily *ad campum Electoralem* ná
dzień iutrzeyŝy. *Die*

Die 10. Septembris. Zagaill Sessyá Imć P. Pan Marzafek
za złączeniem się Senatu *cum Equestri Ordine* od podzięko-
wania Prowidencyi Boskiej, że raczyła dźłiefyŝe *coadunare*
Stany Najyásniyczŝey Rzpltey, *intulit* oraz o *Proiectie* Pro-
vincyi Litewskiej respektem znieśienia Podymnego, że za-
śza prekuŝtodycyá, aby ten interes był akkommodowany.
á iako na dniu wczorayszym zaśza uniwersalna zgoda, aby
Benedictionem Papalem, ktorá nam Ocicc S. iako *Caput Orbis* &
Pater universalis przez Imći Xiędza Nuncyusza *impertitur* o-
debrać iak należy, á żeby *é medio* Kóła Generalnego *pro-
picy condignam susceptionem* byli Ichmość delegowani, delego-
wał tedy po sześciu Ichmciow *ex Provincijs*, á zaś Xięgę Imć
Prymas *ex Senatu* po iednemu Senetorowi *ex Provincia*. Wy-
ŝli tedy Ichmość *Delegati* za okopy, á tym czafem nadzie-
dzał też Imć Xiędz Nuncyusz *in assistentia* kilkudziesiat karet
y liczney iazdy, siedział tenże Imć Xiędz Nuncyusz w kare-
cie Xćia Imći Prymasá, á przed nim Ichmość Xiędza Biskupi
Wilński y Chełmski, y przyjmowali go wyŝadającego z ka-
rety, y potym onegoż wprowadzili do Kóła Generalnego.
Siáŝ albowié przerzeczony Imć X. Nuncyusz po prawey ręce
Xćia Imći Prymasá na krzesle, które było nieco wyuniege,
iako y Xćia Imći Prymasá *ex Ordine* inlżych krzesel Senator-
skich. *Tandem Credentiales* tego czytał w Kole Imć X. Re-
ferendarz Koronny, po których przeczytaniu miał perorę po
lacinie *ad Rempublicam* *diserto sermone* & *sensu elevato* *imper-
tendo Benedictionem Papalem*, iako iá tedy skończył, Xięgę
Imć Prymas podziękował *condignè* za tę Oyca S. dobroć, tu-
dziej y Imći X. Nuncyuszowi *Nomine Senatús*, á zaś Imć P.
Marzafek *Electiois nomine Ordinis Equestris*.

*Sermo Celsissimi Principis Primatis ad Illustres. & Reverendissi-
D. Nuncium.*

DEsunt congrua & ádæquata inclyto Senatui verba ad pa-
res & quàm demississimas gratiarum acções Ssimo Domi-

CLEMENS PAPA XII.

Dilecti filij salutem & Apostolicam benedictionem. Quod á vobis zelus Sacrosanctæ Religionis ac debitus Patriæ amor postulat, id ipsum officia Ministerij nostri a prudentia, & virtute vestra requirunt, ut nimirum in proximis comitijs ille Regni gubernaculis admoveatur, in cujus fortitudine & pietate sentiant Catholicæ Ecclesiæ Regniq; rationes sibi locatum esse propugnaculum & incrementum. Ad perspectam autem Sapienciam Vestram novos adjiciet stimulos verbis nostris Venerabilis frater Camillus Archiepiscopus Iconensis noster atq; hujus Sanctæ Sedis Nuntius, ac testatam uberius faciet Paternam charitatem, qua vobis dilecti Filii Apostolicam benedictionem peramanter impertimur, Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die secunda Martij MDCCXXXIII. Pontificatus nostri Anno tertio.

*Carolus Archiepiscopus
Armenicus.*

CLEMENS PAPA XII.

Dilecti Filii, Nobiles Viri Salutem & Apostolicam Benedictionem firmum Christianæ Rpublicæ & Catholicæ Religionis præsidium in Poloni Nominis virtute locatum esse intelligentes, nihil optamus impensius, quàm ut in proximis comitijs cum Regem eligatis, qui animi magnitudine & zelo Orthodoxæ Religionis eam gloriam deculq; inclytæ nationis tueatur, & augeat; votis autem nostris etsi minimè dubitamus, quin studia vestra respondeant, Paternæ tam sollicitudinis officio eam curam apud Nobilitates vestras urgere atq; commendare non prætermittimus. De tantæ rei gravitate pluribus apud vos differet Venerabilis Frater Camillus Archiepiscopus Iconensis Noster, atque huius Sanctæ Sedis Nuntius ac Nobilitatibus vestris Spiritum Consilij & cælestis gratiæ uberem copiam precantes, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris 2. Maij. MDCCXXXIII.

Mowa

no Nostro, feliciter Christiano Orbi Regnanti, & utinam nunquam morituro, pro hac tam benignè & clementer impertita, & per Illustrissimam & Rdissimam Dnem Vram transmissa Paterna gratia & Apostolica benedictione. Quâ inclytus Senatus munitus, sperat & confidit Electionem Nostram prosperè & uniformiter processuram, præsertim intelligendo tali Rege, qui sit Sanctæ Fidei Romano Catholicæ non tantum defensor sed & propagator, erga Sedem Apostolicam devotione & obedientia emineat, Regnum Nostrum decore & præsidio muniat & ornet. Omnes & cunctos satisfactione, consolatione & dulcedine regnandi exhilaret & repleat. De his itaq; omnibus Illustrissimam & Reverendissimam Dominationem Vestram Inclytus Senatus certam & securam facit, reddit & enixè gratias agit pro hac eloquentissima & elegantissima allocutione, & exuberanti erga se favore & respectu, quem tam gratiosè inclyto Senatui Illustrissima & Reverendissima Dominatio Vestra exponere & declarare dignata est.

Potym odprowadzony Imć X. Nuncyusz redyt do Warszawy in eadem assistentia karet y kalwakat ex Campo Electorali. Po odiezdzie Imći Xiędza Nuncyusza Ichmość Panowie Posłowie Woyskowi zabrali mowę ut sequitur.

Mowa Imći Pana Sługockiego Stolnika Chetmskiego, Pułkownika y pierwszego Pošta od Woyska Koronnego, na Seym Electionis, w Kole Rycerskim miána die 10. 7bris 1733 Anno.

Jezeli kiedy szczęśliwsza znajdować się mogła Oyczyzna in tali orbato situ, iako teraz, gdy ią Oycowskie Wafzey Xiążęccy Mći Prymacyalne Karanie, przezorne *ac omni adversitate* zabezpieczenie umocniło. Jaśnie Oświecony Mći Xiąże Prymasie Dobrodzieiu, Jaśnie Oświecony Senac.

cie. Y chociaż *fatalis* terazniejszy awantury teyż Oyczy-
znie niektóre hipokrytyczne subjekta tufzyły *ruinam*, ie-
dnak *medica* samego Boga *manus* przy kooperacyi Wafzey
Xiążęcey Męi wytlawiła *ad invidiam malecolorum* tak śliczne
y spokojne *Opus*; y nie umknął dobrotliwy Państw sobie
wiernych Obróńca *in ipso* terazniejszy konjunktur *curfu*
swoicy łaskawości, *Et sicut arma* nieprzyjaznym łajdadom,
aby w pożądanym pokoju terazniejszy odprawiliśmy Ele-
keyą. Przyznać to muszę, że o d. wiekopomnych wiekow
Prześwienego Domu Twego *Antecessores*, na to wszystkie *im-*
pendebant starania, aby Oyczyzna przy Prawach y swobodach
zostawała. Te w osobie Twoicy zkoncentrowane Domu two-
iego *dotes*, wszystkie znajduią się, u ciebie to *amabile nomen*
Patria w nayspierwlym zostaje szacunku, że cię ani publi-
czna *ratio*, ani *privata persuasio*, od sprawiedliwej nie odcią-
gną drogi. Idzieśz torowanym gościńcem, y tam wspaniałe
myśli swoje skłaniaśz, gdzie sprawiedliwość, *Et occulta fato-*
rum arbitria metę założyły. Tak Jaśnie Oświecony Męi Xią-
że Dobrodzieiu, niewycystymowany Twoy animusz pokazuje
całemu światu, *magna contemneret Et mediocria male* dla Dobra
Rzpltey. A tak zaczęte na Seymie *Coronationis* dzieło *forti*
utrzymujesz *anima*, że każdy wpatrując się w starożytną y
za dziedziczną rzetelność, nie może, choćby zamysłał, um-
knąć się *et via veritatis Et justitiæ*. Daleś dowod niepoślako-
wanego nigdy sumnienia, *Regim* w osobie twoicy reprezen-
tując *Majestatem*, przybiegą *recte factorum suorum* ztwierdzi-
wily też same dzieło. Stawam *in conspectu* Wafzey Xią-
żęcey Męi z nayniższym od Woyska podziękowaniem za pod-
jęte *pro Republica Christiana Et Polona, pro salute Civium* chwa-
leбно czyny, które nie tylko dla Polskiego narodu, ale
nayspostronniejszy *miracula sunt*. Stawam z iak naygłębszą
adoracyą Prześwienemu Senatowi, że nieustannemi radami
własnymi kosztami *publica curant*, zazardem zdrowia y for-
tun, dla utrzymania tak zewnętrznego, iako y wewnętrzne-

go

go pokoju, a żeby poz-
tranquillitas, do ktorey to utrzymanie *pacis*,
studia Jaśnie Wielmożny Imć Pan Regimentarz Generalny
Woysk Koronnych, uczyniwszy granicom *securitatem*, ni-
poślednią mając cyrkumspekcyą na domowe, iako się tra-
fiają pod czas *Interregnum dissensiones*. Utrzymał Woysko *in*
reverentia ku Matce swoicy Oyczyznie, *in amore Et obedientia*
przeciwko sobie, iako Wodzowi, *in modestia*, iako flug prze-
ciwko Pani. Ten tedy waleczny *Antesignanus*, nie tylko *me-*
retur recognitionem, ale *diuturnam recordationem* swoich dziel-
nych akcyi. Złożył terazniejszy Koło Woyskowe
przed Seymem *Electiois*, aby od woyska złączonego z Rze-
czypospolita *equales* pokazał. Prezentuje się tu Imć Pan Wo-
iewoda Mazowiecki, iako Wodz nasz *in Senatorio Ordine*, ia i-
ako pierwszy Posel od niego charakteryzowany, *Vota* od ca-
łego woyska ogłaszam, że Rycerskim sercem, iednostaynemi
głosami, całe woysko mieć za Pana y Krola STANISŁAWA
LESZCZYNSKIEGO, iako sobie życzy, tak nayuniżeńszą do-
ferc Nayiaśnicyzey Rzpltey wnosi za nim prozbę. Aukcyą
woyska iako dla apprehensyi więkšzey Rzpltey iest potrze-
bna, tak my sami woysko *instamus* do Nayiaśnicyzey Rze-
czypospolitey, aby była aukcyą, żebyśmy *fortiores* pokazali
się do usługi dla twoicy Oyczyzny. Wszakże na zapłatę te-
goż samego woyska, sami sobie *contribuimus, Et qui dat, de re-*
cipiendo cogitat. Niechay ci, ktorzy mogą za Oyczyznę *mili-*
itare, mają plac pierśiami zaffianić ią. Wnoszę od woyska
prozbę, za zaffuzonemi, y w ustawicznych pracach *estiam pa-*
catâ Republicâ będącemi Ichmćiami PP. Regimentarzami
Partyi, iako to Imćią Panem Krayczym Koronnym, Imćią
Panem Zagwoyskim Strażnikiem Polnym, Imćią Panem Swi-
dzińskim Starostą Radomskim, Imćią Panem Rostkowskim
Starostą Wiskim, Imćią Panem Sokolnickim, Imćią Panem Sta-
włkim Pułkownikiem, Imćią P. Siemianowskim, Oboznym
Polnym, ktorych dzielności, trudy y prace, same przed W-
szą Xiążęcą Mością zaleciły ich. Dasz tedy Wafza Xią-
żę-

ca

ca Mo' skuteczne *suffragium*, za pomienionemi Regimentar-
zami do przyszłego Regnanta, y spodziewać się, że z Pań-
skiego respektu, przy poważney interpozycyi Waszey Xcey
Mci odbiorą *mercedem Liborum suorum*. Nie zapomina woys-
ko *emeritissimos* w Oyczyźnie *Conciues*, oraz w woysku wiel-
kie zasługi mających, Imci Pana Kafztell na Czerkieskiego pier-
wszego Pułkownika, Imci Pana Pilarza Koronnego, Strażni-
ka Koronnego, Oboznego Koronnego, ktorzy y Oyczyźnie
swey wiernie służyli, y na Mirskwym placu odwagi odpra-
wowali, y odprawować będą. Ichmciow Panow Hrabiorw
Tarnowskich Domu *merita*, nie wyliczam, bo każdemu wia-
dome Polakowi, że woyskowe pierwsze w tym Domu *manebant insignia*. Niechże godnym Sukefforom, przy wakują-
cych Chorągwiach rekompensa będzie, supplikuiemy do Wa-
szey Xiężecy Mci y całej Najjaśniejszey Rzplcey. A ia-
sam od siebie y od moich Kollegow, tu wraz z mną *in*
Charactere Poselstwa będących, wyciągam *supplicem manum ad*
primum Principem, prosiąc nayunżenicy, abys Wasza Xiążę-
ca Mśc między załużonych liczbę ulokował nas, w swym y
Pana przyszłego respektie, żeby choć nie *ad satietatem* u-
kontentowani zostali, ale przynajmniej odrobinami z stołu
Pańskiego nadpracowane odżywiłi sily.

Obtzerniejsza Instrukcyja *distinctionum* uczyni E nuklea-
cyą, tylko o nieręskliwą supplikuiemy attencyą, że o sprawie-
dliwą y skuteczną punktom naszym satisfakcyą.

MOWA Imci Pana Pułkownika Skrzetuskiego, Posta drugiego
od woyska Koronnego na Sejm Electionis.

Wierne Oyczyźnie, posłuszne Kommendzie, trzymając
się, y przezorną wielkiego Wodza swojego roztropnością
przykładem rzadko kiedy *sub Interregnis* praktykowanym
utrzymane w należytey skromności woysko Koronne, sta-
wa *in facie* Najjaśniejszey Rzplcey przez nas Poslow swo-
ich, z powinną y jako nayunżenłą wszystkim W.N.W.
Mciwym

Mciwym PP. *submissyą*. Idzie naprzod *in adorationem Vice-*
Regi suo, J. O. Xciu JMci Prymasowi Dobrodzieciowi, z iak
náyunżenlzym *circa aeternam* dla całego Prześwietnego Imie-
nia. *memoriam*, za Oycowskie *pro patria* pieczowanie podzię-
kowaniem. *Veneratur* wszelką demissyą J. O. Senat &
Ministeria, dziękując *pro providis* zawlże *consilijis*. Należy-
tą przeznaczemu Rycerstwu wyraża obferwancyą, y dzięku-
je *pro exemplari* dla Oyczyzny *uniformitate*. Stawamy tu
N.W.Mciwi PP. tey Oyczyzny studzy, ktorey y synowie,
unum sentientes de Republica, od ktorey iako nálezę znamy de-
pendencyą, tak wszelkie iey *effata sequi* powinniśmy. Dla
tego oświadczamy się W. N. W. Mciwym PP. że jeżeli im
videbitur, dla ustabilowania tym gruntowniejszey o nas *in*
obsequium publicum pewności, lubo *circa relecta*, żadney o
sobie spodziewać się nie możemy opinii, ażebyśmy będący *in*
charactere od woyska Poselstwa, Imieniem woyska całego ná-
godnie ustanowioną Generalną Najjaśniejszey Rzplcey
Konfederacyą wypełnili przysięgę, *ad mentem* Instrukcyi
naszey, *libentissime* do tego *accedere* iesteśmy gotowi. Sta-
wamy tu teraz na Sejmie *Electionis* ci, ktorych W. N. W.
Mciwi PP. *elegistis* do swoiey uslugi, *in obsequium* Oyczyźnie,
gotowi y teraz ochotczo, bo *pro libertate*, *contra invaiores*,
przeciwno zawisnym przyszłemu szczęściu naszemu, prze-
wko chcącym tamować wolną Elekcyą nieprzyiaciom
oddstawiać pierśi swoich, azardować życia, dla wielkości
sławy imienia Narodu Polskiego. Obieracie W. N. W. Mci-
wi PP. teraz Pana, y w BOGU nadzieia, że obieriecie takie-
go, który *ad publicam* będzie *satisfactionem*. Należy wiele y
nam woysku na takim Panu, który *justus meritorum* byłby
obiter, bo pod ten czas znacznie ukrzywdzone woysko *in*
mane bene merentium, ażeby kiedykolwiek tych odrobin chle-
ba mogło bydz uczestnikiem, takiego pragnęłoby oglądać
w Tronie Pána, który zágrzebione w niepamięć zasługi
skrzesićby potrafil, & *digna cuiq; premia dare*. Wie dobrze

woysko Koronne, zná doskonale wrodzoną przy nieporo-
wnanych attributach sprawiedliwość w Nayiaśniejszym STA-
NISŁAWIE JMci LESZCZYNSKIM, wyznać, co má w ser-
cu, że iego sobie życzy *adorare in solo*, iakoż *unanimi voce* w
Kole nálezym woyskowym zálecit' nám prozbu *Et vota sua de-*
ponere za nim w łaskáwých sercach y affektach W. N. W.
Mciów PP. Miewáto przedtym woysko Koronne tę Rze-
czypospolitę fundującą się ná Prawach y zwyczajách dá-
wanych dlá siebie łaskę, że z Póllámi iego náznaczone by-
wały *per Delegatos ex Senatorio Et Equestri Ordine* Konferen-
cye, ázby *desideria* woyská tym łarwiecy wysłuchane, zrozu-
miane, *Et ad satisfactionem* przywiedzone bydz' mogly: przezi-
co tak znaczná w záległych ćwierciach, ofchłych záługach
dzieie się retardacya. Więc ázby te reassumowane *Et moribus*
antiquis expedyowane bywać mogly, iako náyunizenicy suppli-
kuiemy. Miejsiace żołnierskie, *soló* tylko *utid* nazwane żołnier-
skie, należałoby mi *ad menté* Instrukcyi wywieść obfzernicy, ale
exiit verba dolor, przy tak wielkiej dlá woyská krzywdzie,
którą w nich cierpi. Niechay za niemi mówi sprawiedliwość
fama, á ta niepodobna, żeby *justam* w sercach W. N. W. Mci-
wych PP. znaleść nie miała *considerationem*. Więc ázby
y te *inter Pacla Conventa* dołożone były, *quam intensissime*
upraszamy; bo ná kogoż bardziey ten *Panis bene merentium*
distribui może, y powinien *justius*, iczeli nie na tych, którzy
życia swoje, iako powinni, tak záwsze gotowi nieść *pro pa-*
tria. Nie wyrażone żadną expresyą J. W. Regimntarzá
nászego Generalnego *merita* niechcę y ia wyrażać, bo *res*
ipsa loquitur. Ustawiczná J. W. Jmci P. Wojewody Lubel-
skiego dlá woyská ákkommodacyá y tá *pro Domo sua Oratrix*.
Tych woysko Koronne przez sprawiedliwe samychże W. N.
W. Mciów PP. rekognicyi, przyzłtemu Krolowi *circa distri-*
butivam do Buław *justitiam* rekomenduie. Swiadczona w
każdyh podajacyh się okázyach y dystyngwowána záwsze
dlá woyska J. W. Jmci P. Woiewody Lubelskiego przychyl-
ność nie może nas uczynić *clingues*, ázbyśmy mu nalezyte-
go

go *in publica facie* wyrazić nie mieli podziękowania, które z
nálezytą czyniac obserwancyá, upraszamy W. N. W. Mciów
PP. żebyście tak potrzebnego *pro publico*, iako łaskawego
dlá woyská Ministra, *favoribus futuri Regnantis insinuare* ra-
czyli. Ichmć PP. Regimentarze Partyi, pracuiący záwsze
circa vigilantiam granic, nie bez znaczney przy kommendách
expensy, *per justitiam merentur gratitudinem*. Niechcę wiécy
zabierać czafu, áni publiczne W. N. W. Mciów PP. zaba-
wiać *consilia*; bo wiem że o tym radzicie, w czym *res non pa-*
titur moram, ázby iako náypredzey y náyfkuteczai'y mogli-
ście ratować Oyczynę. Przystepuie tylko do czytania
Instrukcyi, á siebie samego *in particulari* łaskáwym respektem
W. M. W. Mciów PP. rekomenduie. Ná te
mowy *reposuit* Xiążę Imć P. ymas.

MOWA I. O. Xcia JMCi Prymasa, miana do Póllow Woy-
skowych.

PRzyznáie Prześwietny Senat, że niema takich rownych
Póllow y pochwał *Panegyres*, ktoreby nie należały wáleczone-
mu Rycerstwu N. W. M. Pánom zá ich zychliwość, wierność,
ustáwicznosc w pracach y fatygach, ktore *indefessá vigilantia*
duros soles Et insomnes noctes ponolżac, *Heroicis actionibus pro*
integritate Et securitate Rzeczypospolitey *impendunt* y ochot-
nie y odważnie belpiecznistwo iey *etiam sanguine suo* bronic
iey zászczycacic. Ale nie w słowach *gratia meritorum astima-*
trix Rzspolita y Prześwietny Senat zakláda *debitam gratitudi-*
nem Et promeritam mercedem, ale *omnes curas Et conatus im-*
pendet tak teraz, iako u przyzłtego Regnanta, áby wáleczone
Rycerstwo, tak w dawniejszych, iako terazniejszych zállu-
gach, iako tez *in propositis*, y wewszystkich y wízelkich in-
stancyách ofobliwie zá wielkim y wálecznym wodzem, pe-
wnie y zupełnie ukontentowane bylo, żeby *nihil desit votis*
Et meritis zállużonego Rycerstwá, iako tez y tak zácných y
godnych Póllow W. N. W. M. Pánów.

Die 11. Septembris. Po zágaieniu sessyi *de consensu uni-*
versali

wersali concordissimo. gdy iuz Wdztwa pościągaly się ad Cam-
pum Electoralem, śpiewano w okopach *Veni Creator Spiritus*,
po ktorego skonczeniu y Oracyi *de Spiritu Sancto accessi-*
Xzę JMé Prymas do obieżdżania Wdztw, pytając się po trzy
razy każdego Wdztwa, Ziemi y Powiatu *utriusq; Gentis*, ko-
go ná Tron podają, *plausibilissimè* tedy podały te wszystkie
dzis obiechane Wdztwa ná Krolestwo STANISŁAWA LE-
SZCZYNSKIEGO, osm godzin ná tym obieżdżaniu *consump-*
sit czasu Xzę JMé Prymas z koniá nie zsiadając przy wiel-
kim deszczu y nieffychaney fatydze. *Tandem* że iuz *occa-*
sus solis następował, odłożona dálsza kontynuacyá obieżdża-
niá *in crastinum*.

D. 12. *Septembris* Ziechawszy się Ichmé Senatorowie
Duchowni y Swieccy pod Szopę, ułożyli *cum assensu Equestris*
Ordinis, aby ieszcze *uti civilitate* y posłać *Delegatos* ná Pragę,
invitando tamtych niektórych Jchmćiow iako Xćia Imći Wi-
śniowieckiego Regimentarza W.X.Litt., Imći X. Biskupa Po-
znańskiego, Imći P. Wdę Krakowskiego, Chelmskiego y in-
nych, áżeby gdy czas następuie Nominacyi *de unanimitate*
assensu Woiewodztw, Ziem y Powiatow ráczyli *accedere ad*
corpus Reipublicae; byli uproszeni Ichmé, JMé Xiądz Biskup
Chelmski, JMé Pan Kasztellan Płocki z Senatu; *ex Ordine*
Equestri zaś Imć P. Stolnik Poznański z Prowincyi Wielko-
Polskiej, z Prowincyi Małopolskiej, Imć Pan Podkomorzy
Podolski z Prowincyi W.X. Litewskiego Imć Pan Chorąży
Wileński. *Interea* gdy ci Ichmé *delegati* poiechali ná Pra-
gę Xiązę JMé Prymas kontynuował obieżdżanie Woiewodztw
in Ordine do Nominacyi, ktore także *similiter cum summo plausu*
podawały Náiaśnieyszego STANISŁAWA LESZCZYNSKIE-
GO, po skoncżonym obiechaniu: Woiewodztwá, Ziemie y
Powiaty *accesserunt* pod same okopy y wyszły *è medio sui De-*
legatos do Okopow *in numerosissima frequentia*: *urgebatur* tedy
uniformiter akcelleracya Nominacyi od Xćia IMći Prymasa;
inferendo, że ci JchMé ktorzy *renunt accedere* do Rzípolitey

ipso

ipso factò powinni *cesseri pro absentibus*, tudzież że tak przez
jurament iako y Manifest, ktory zażeleł *universaliter* są Ich-
acc exclusi ab activitate, conclamatum tedy *universaliter* zgodá;
ągdając, aby Xzę JMé Prymas przystępował do Nominacyi,
accessu tandem szczęśliwie pytając się po trzy razy, ieżeli zgo-
dą do Nominacyi. Za każdym razem *unò labio* záchodziłá
zgodá do Nominowania bez żadney kontradykcyi. Nomino-
wał tedy STANISŁAWA LESZCZYNSKIEGO za Pána y Kro-
lá, okrzyknięto álbowiem *cum summo plausu Vivat, vivat, vi-*
vat, *Tandem* JMé Pan Márzafek Wielki Koronny *iterum* do
promulgacyi pytał się, ieżeli uniwersalná záchodzi zgodá,
conclamatum bez najmniejszey oppozycyi *Vivat STANISŁAW*:
Promulgowany *tandem* y okrzyknięty Pan, y zaraz ná tymże
mieyscu w Okopach *Te DEVM laudamus* zaśpiewano, przy-
nieustannym od Woiewodztw strzelaniu y z ármat biciu:
Po tey álbowiem promulgacyi, poiechál Xzę JMé Prymas
y JMé Márzafek Wielki Koronny zaraz do Náiaśnieyszego
Regnantá w Pałacu Imći P. Posła Francuzkiego ná ten czas
będącego, y tam Xzę JMé Prymas wyraził komplement
przywitaniá, zycząc tyle dni szczęśliwego Pánowania, ile by-
ło *Vivat in campo Electorali* y wszędzie po ulicach, Pałacach,
Kámieńicach y domách. Wsiadł álbowiem ztamąd do Ká-
cty swoiey Xzę JMé Prymas y Xzę JMé Biskup Wármiń-
ki, także y JMé Pán Wdá Lubelski y JMé Pan Márzafek
W. Kor. *Et comitabantur* Krolá JMći, ktory w swoiey iechal
járecie, po ulicach zaś chorągwie Woiewodztw, Ziem y
Powiatow iedne w szychach stały, á drugie záchodziły przed
Kościół Fárny S. Janá. Był tedy przyimowany Krol JMé
Biskupow y Senatorow *in numerosissima frequentia*, do Kościoła,
o ktorego gdy wszedł Krol JMé, okrzyknięto porázy pięć
toraz przelając *Vivat* przy rezonancyach muzyk roznych
ná wszystkich chorach. *Tandem* przed wielkim Ołtarzem
klęknał *in scabello*, ktore było áxamitem przykryte ná woz-
głowi.

głowi y zaraz zaczęte *Te DEVM laudamus* przy tychże
ut supra muzykach y kápelách, biciu z ármat y ustawicznym od
Woiewodztwá strzelániu, po skończeniu ktorego wprowadzony Pán do Zámku gánkami y tam witany od JMéi Pána
Wdy Kijowskiego *quá* Starosty przy oddánu kluczy od Zámku.
Po odprawionych tedy tych ceremoniach roziecháli się
JchMé *Senatorij* & *Equest'is Ordinis ad propria*, á Chorągwie
Woiewodztw powróciły się *ad campum Electoralem* ná swoje
stanowiska.

Die 3tia Septembris. Krol JMé *in presentia* Prześwie-
tnego Senátu, JchMéiow Urzędnikow Koronnych y w licz-
bie niezliczoney Rycerstwá Polskiego flucháł Młzy S. y
kázaná w Kościele S. Jána ná gáku, wyprowadzony y od-
prowadzony *ceremonialiter*, miał do Pána *apostrophe* z ámbony
J.X. Doktorowicz Ordynáryusz Káznołzieia *Societatis IESV*
in eloquio ponderosissimo winszuiąc Oyczynie takiego Krolá,
ktorego žádała z upragnieniem. *Tandem* tego dnia iádl obiad
u JMci Pána Wdy Kijowskiego, tam po obiedzie był od
Dam witany y od wielu Woiewodztw, Ziem y Powatow,
tak dálece, że do Zámku nie można było się doćińac y po-
licách *sine summa* przecisnąć *augustia* dlá niezmierney
frekwencyi *confluentium Palatinatum & Terrarum*.

Die 4ta Septembris. Też tamé *plausus* y adoracye
exhibebant *Proceres Regni & Magni Ducatus Lithuaniae*,
Pánu, kázdy kto się tylko mógł doćińac, był *páterné*
od Pána przyimowany, co uczyniło wielkie *in pestori-*
bus civium ukontentowanie & *solatium etiam* y z tam-
tey strony, iáko to Ichmé Panowie Starostowie O. wiecimski y
Ostrzeszowki *redierunt ad peaes Domini* y także przyięci *grati-*
osissime od Pána y po oycowsku. *Interea* ieszcze tego dnia
byli delegowani IchMé *ex Senatorio Ordine* iáko to Ichmé
Podolski, Wołyński, Witebski, Woiewodowie y Kaszel-
lán Płocki, *instantes* tamtych IchMéiow *ad obedientiam Pá-*
nu, ále *recusarunt similiter* iáko y przedtym *persistentes* podobno

in

in suis moliminibus, tandem w Senacie zařzedł *assensus*, áżeby
Prześwietny Senat y Ichmé *Delegati* od Woiewodztw, Ziem
y Powiatow *conveniant* ná dzień iutrzeyszy do izby *obsecrati-*
tem Pána, także *in crnam & externam providendam* oraz y dlá
zakończenia Elekeyi.

Die 15. Septembris Ziechawszy się ná Zamek Wár-
száwski J. O. Xżé Imé Prymas, Ichmé PP. Senatorowie y
Ministrowie oraz Ichmé od Woiewodztw, Ziem y Powiatow
delegowani Posłowie zásiádli *in conclavi Senatorio*, zágał
Imé Pán Márzafek Kóřá Rycarskiego, że kiedy iuż *delatum*
nubibus nomen obiecánego od wiekow y przeyrzanego tey Rze-
czypospolitey Pána, ná dniu onegdáyszym wolnemi cátego
Narodu y wřzytkich Prowincyi głoy wybranego u siebie,
náleży zátym ogłosić y zařczyć się z óboblwřzym
Prowidencyi Boskiej wyznániem, ku Pánu záś od Nás íá-
mych wolnemi głoy wybranemu, *opere demonstranda dile-*
ctio, ne sit infructuosa nominis appellatio, zápráźał tedy Ichméiow
wřzytkich, áżeby przystápiłi do czytania Instrumentu obwie-
řzczenia *Electiois* nowego Pána. Ná co gdy zářřá zgodá,
cz táł *in pleno Confessu Instrumentum Proclamationis* nowego E-
lektá *punctatim*, ktorego *contenta* princypalne były, náprzód
motiva accelerata Electiois dlá wtárgnińciá bezpráwnego
Woysk Moskiewskich *intra limites Reipublice*, dlá ktorey *Prelimi-*
naria dáłze *Electiois*, óboblwie exorbitancye iuż zaczęte
odłożone być musiały do przyszłego dá BOG, Seymu *Coro-*
nationis, czas złozenia *Coronationis* y Seymikow *ante-korona-*
cyalnych w ręku J. K. Mći przyięci *exemplo practicato* zá
Krolá K. M. Jána III. kiedy Rzeczpospolita była w po obney
Kunjunkturze Woyny. W tychże ręku J. K. Mći wydanie
Wići ná pospolite ruszenie *in casum* uchowáy Boze, *ultima*
recessit, ktore to Instrumentá tak *Universalem* iáko y
obwieřzczenia Wići pokoiowá pieczęciá zapieczętowane bę-
dá, *non derogando* przez to Konřtyucyon dáwnieyszym o
pokoiowey pieczęci, temuż Náyiánieyszemu Elektowi z
przytomnym Senátem & *cum delegatis* od Woiewodztw,
Ziem.

Ziem y Powiátow zostáwione moc *providenda securitatis inter na et externa*, wypráwieniá listów do poszronnych Monárchii *ad procurandam diversionem armorum*, zálecenie náleżytey subieckey y poszulzeństwa wšytkim Officyálistom Woyskowym oboygá autoramentu, iáko teź Ichmćiom PP. Regiméntárzom oboygá národow álbo temu, ktoregoby I.K. Mć postánowil *in casum*, żeby ktory z Ichmćiow miáł być *refragarius*, Reásumpcyá Sądow Kápturowych pártikulárnych we trzy Niedziele, poprzyšćeníá *Pastorum Conventorum* przez Ichmćow y inne Punktá Instrumentu wspomnionego, ná ktore gdy zászlá powłzechuá zgodá, pe roźnych interlokucyinych ilácyách *similiter* uspokoionych, podziękowáwšy J O. Xžę Imć Prymás wšytkim Ichmćiom zá ták chwálebná kooperácyá y Máieštát Boški ádoruiže, że ráczył dáć *Spiritum unionis* ná terázniejšzey Elekcyi. Imć P. Márfzátek kolá Rycerskiego *similiter* z mieyścá swego žegnáł Woiewo łstwa z wyráženiem, że lubo *descendit ex arena & virgam directionis* skláda, iednákže serce ná káždý rokáz skłonne offiaruje oráž *pro salute Republice in tristia fata ire paratus*. Rušyli się Ichmć z mieyśc swoich ná Pokoie Náyiáśniejšzego Elektá. *Notandum*, że Ichmć Delegowáni *ad iatus* Krolá J. Mći nowo-Elektá od Woiewodztw májá mieć *pracommissam* ná terázniejšze okolicznošći *attendentiam in casum* ingruencyi iákiey y pilney potrzeby. Táktedy ten džišiejšy *conclusit actum solemnem & prosperum* Elekcyi terázniejšzey.

72

K-5 starobruk 77/86

27000-

